

Załącznik nr 1 do Zonypokolecie 17 2026
z dnia 11 maja 2026

Spis treści

I WYPADKI	4
1. Procedura postępowania w sytuacji wypadku osób pozostających pod opieką szkoły.	4
2. Procedura postępowania w sytuacji wypadku osób pozostających pod opieką szkoły podczas wycieczek szkolnych.	5
II. PROCEDURY W SYTUACJACH RÓŻNYCH ZAGROŻEŃ	6
1. Procedura postępowania na wypadek pożaru.....	6
2. Procedura postępowania w razie ataku „aktywnego strzelca” lub w sytuacji zakładniczej	9
3. Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia podłożeniem ładunku wybuchowego. ...	10
4. Procedura postępowania w razie zauważenia podejrzanego urządzenia lub pakunku.....	10
5. Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia epidemią.	11
6. Procedura postępowania na wypadek huraganu, silnych podmuchów wiatru, burzy.	12
7. Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia śnieżycą.	12
8. Procedura działania w przypadku stwierdzenia wszawicy.....	13
9. Procedura postępowania w Szkole Podstawowej nr 12 znajdującej się na obszarze podwyższonego stężenia pyłów powietrza.....	13
10. Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia chemicznego lub biologicznego szkoły	14
III. PROCEDURA EWAKUACYJNA	17
1. Procedura ewakuacyjna.....	17
2. Sygnały alarmowe obowiązujące w szkole	19
IV. ZAGROŻENIE DEMORALIZACJĄ	19
1. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia.....	19
2. Procedura postępowania z dzieckiem sprawiającym trudności wychowawcze.	21
3. Procedura powiadamiania o zakłócaniu toku lekcji.....	22
4. Procedura postępowania w sytuacji samowolnego opuszczenia przez ucznia budynku szkolnego podczas zajęć lekcyjnych lub oddalenia się od grupy na wycieczce szkolnej.	23
5. Procedura działania w przypadku popełnienia przestępstwa lub innych czynów łamiących normy prawne lub społeczne na terenie szkoły.....	23
6. Procedura postępowania w przypadku niszczenia mienia szkoły lub osób	25
7. Procedura postępowania w sytuacji, gdy nauczyciel zostanie zaatakowany przez ucznia.	26

8. Procedura postępowania w sytuacji próby odbioru dziecka ze szkoły przez rodzica będącego pod wpływem alkoholu.....	26
9. Procedura postępowania na wypadek niewyrażenia przez rodziców opiekunów prawnych lub samego nieletniego zgody na zaproponowane przez dyrektora szkoły środki wychowawcze	27
V. SAMOOKALECZENIA, PRÓBY SAMOBÓJCZE, SAMOBÓJSTWO UCZNIĄ ...	28
1. Procedura postępowania w przypadku samookaleczeń	28
2. Plan postępowania w przypadku zaistnienia sytuacji zagrożenia życia ucznia w kontekście ryzyka popełnienia samobójstwa	29
3. Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub samobójstwa ucznia	31
VI. SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE.....	34
1. Procedura postępowania w sytuacji znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych	34
2. Procedura postępowania w przypadku ucznia znajdującego się pod wpływem alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej.....	37
3. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń posiada narkotyki/ dopalacze	38
VII. CYBERZAGROŻENIA.....	39
1. Procedura reagowania w przypadku bezprawnego użycia cudzego wizerunku w sieci oraz łamania prawa autorskiego.....	39
2. Procedura postępowania w przypadku ujawnienia zdarzeń o charakterze cyberprzemocy.	41
3. Procedura reagowania w przypadku naruszenia prywatności dotyczącej nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka. ...	45
4. Procedura zapobiegania i przeciwdziałania cyberprzemocy wśród uczniów w przypadku dostępu do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych.	47
VIII PRZEMOC SEKSUALNA, RYZYKOWNE ZACHOWANIA SEKSUALNE	48
1. Procedura postępowania w przypadku rozpowszechniania przez ucznia pornografii w szkole.....	48
2. Procedura postępowania w przypadku ujawnienia problemu sekstingu w szkole.....	49
3. Procedura postępowania w przypadku wystąpienia prostytutki.....	51
4. Procedura postępowania z dzieckiem molestowanym seksualnie	52
5. Procedura postępowania w przypadku wystąpienia ekshibicjonizmu.	54
6. Procedura postępowania nauczycieli w sytuacji, gdy uczennica zajdzie w ciążę.....	55
IX ZABURZENIA LĘKOWE I ODŻYWIANIA.....	56
1. Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia ataku paniki u dziecka z fobią szkolną.	56

2. Procedura postępowania z uczniem z zaburzeniami odżywiania - w tym anoreksją, bulimią.....	57
X PRZEMOC FIZYCZNA I PSYCHICZNA.....	59
1. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń jest ofiarą przemocy lub przestępstwa.	59

I WYPADKI

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYPADKU OSÓB POZOSTAJĄCYCH POD OPIEKĄ SZKOŁY.

1. Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku niezwłocznie: zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.
2. O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: pielęgniarkę szkolną, rodziców/prawnych opiekunów poszkodowanego, dyrektora szkoły, społecznego inspektora pracy.
3. O wypadku ciężkim, śmiertelnym i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
4. O wypadku do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
5. Zawiadomień, o których mowa w ust. 3 - 4 dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły.
6. Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy, zwany dalej "zespołem" dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.
7. Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać Dyrektor, wykonuje je upoważniony przez niego pracownik szkoły.
8. Dyrektor powołuje zespół powypadkowy, który przeprowadza postępowanie i sporządza dokumentację w tym protokół powypadkowy
9. W skład zespołu wchodzi społeczny inspektor pracy oraz wyznaczony pracownik szkoły.
10. Jeżeli z jakichkolwiek powodów nie jest możliwy udział w pracach zespołu jednej z osób, o której mowa w ust. 9 dyrektor powołuje w jej miejsce innego pracownika szkoły przeszkolonego w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.
11. Z treścią protokołu powypadkowego zaznajamiają się rodzice/prawni opiekunowie poszkodowanego ucznia.
12. Przewodniczący zespołu poucza poszkodowanego, jego rodziców/prawnych opiekunów
o przysługujących im prawach.
13. Protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor.

14. Jeden egzemplarz protokołu powypadkowego pozostaje w szkole.
15. W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego rodzice poszkodowanego mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu.
16. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności:
 - a. niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych do ustalenia stanu faktycznego;
 - b. sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiał dowodowy.
17. Społeczny inspektor pracy prowadzi rejestr wszystkich wypadków i urazów uczniów jakie miały miejsce w szkole oraz podczas zajęć organizowanych przez szkołę poza jej terenem.
18. Dyrektor omawia z pracownikami szkoły okoliczności i przyczyny wypadków oraz ustala środki niezbędne do zapobiegania im.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYPADKU OSÓB POZOSTAJĄCYCH POD OPIEKĄ SZKOŁY PODCZAS WYCIECZEK SZKOLNYCH.

1. Pracownik placówki, który dowiedział się o wypadku niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.
2. O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie rodziców/prawnych opiekunów oraz dyrektora szkoły
3. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i Kuratorium Oświaty.
4. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie inspektora sanitarnego.
5. Zawiadomień, o których mowa w ust. 2 - 4 dokonuje kierownik wycieczki bądź upoważniony przez niego nauczyciel.
6. W przypadku wypadku śmiertelnego, ciężkiego czy zbiorowego do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy, zwany dalej „zespołem” kierownik wycieczki zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.
7. Członków zespołu powołuje kierownik wycieczki.
8. Zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową, w tym protokół powypadkowy.

9. Przewodniczący zespołu poucza poszkodowanego i jego rodziców (prawnych opiekunów) o przysługujących im prawach w toku postępowania powypadkowego.
10. Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się rodziców (prawnych opiekunów) poszkodowanego ucznia.
11. Protokół powypadkowy podpisuje kierownik wycieczki i członkowie zespołu powypadkowego.
12. Jeden egzemplarz protokołu pozostaje w szkole.
13. W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego rodzice poszkodowanego mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu.
14. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności;
 - a) niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego;
 - b) sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebraniem materiałem dowodowym.
15. Społeczny inspektor pracy - prowadzi rejestr wszystkich wypadków i urazów uczniów jakie miały miejsce w szkole oraz podczas zajęć organizowanych przez szkołę poza jej terenem.
16. Dyrektor omawia z pracownikami szkoły okoliczności i przyczyny wypadków oraz ustala środki niezbędne do zapobieżenia im.
17. Notatkę służbową dotyczącą okoliczności wypadku ucznia nauczyciel zobowiązany jest przedłożyć dyrektorowi szkoły i społecznemu inspektorowi pracy najpóźniej następnego dnia po powrocie z wycieczki.

II. PROCEDURY W SYTUACJACH RÓŻNYCH ZAGROŻEŃ

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU.

1. W przypadku powstania i zauważeniu pożaru każda osoba przebywająca w budynku szkoły zobowiązana jest zaalarmować natychmiast:
 - a. STRAŻ POŻARNĄ: - tel. 998 lub 112.
 - b. Dyrektora szkoły lub osobę go zastępującą.
 - c. Sekretariat szkoły
 - d. Kierownika gospodarczego lub osobę go zastępującą

2. Osoby wymienione w pkt 1 - powiadamiają wszystkimi dostępnymi środkami osoby znajdujące się w poszczególnych częściach budynku o występującym zagrożeniu i podjętych decyzjach w zakresie ewakuacji.
3. Do chwili przyjazdu jednostek straży pożarnej akcją gaśniczą kieruje dyrektor szkoły, a w czasie jego nieobecności osoba wyznaczona.
Osoby te odpowiedzialne są za;
 - a. ogłoszenie alarmu pożarowego,
 - b. zarządzanie ewakuacji
 - c. powiadomienie straży pożarnej,
 - d. stwierdzenie i sprawdzenie, czy wszystkie osoby opuściły zagrożone pomieszczenie.
4. W godzinach nocnych (lub po zakończeniu zajęć szkolnych) obowiązki, o których mowa w pkt. 3, realizuje dozorca.
5. W przypadku wystąpienia dużego zadymienia i braku możliwości ewakuowania się klatką schodową należy uszczelnić drzwi do pomieszczeń w których się znajdujemy (najlepiej zmoczoną materiałem) i zająć miejsca przy oknach w niższych partiach pomieszczenia z dala od miejsca pożaru, przysłaniając drogi oddechowe najlepiej zmoczoną materiałem i oczekiwać w spokoju na przybycie jednostek straży pożarnej.
6. W przypadku wystąpienia dużego zadymienia dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej ze względu na mniejsze zadymienie panujące w dolnych partiach pomieszczeń i dróg ewakuacyjnych. Usta i drogi oddechowe należy w miarę możliwości zasłaniać chustką, rękawem lub innym materiałem najlepiej zamoczoną w wodzie. Sposób ten ułatwia oddychanie. Podczas ruchu przez mocno zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian aby nie stracić orientacji co do kierunku ruchu.
7. Przystąpić do ewakuacji osób zachowując opanowanie i spokój oraz prowadzić akcję gaśniczą środkami będącymi na wyposażeniu budynku.
8. W pierwszej kolejności udzielać pomocy osobom poszkodowanym i o ograniczonej zdolności poruszania się oraz przydzielić im opiekunów.
9. Uczniowie wyznaczonymi drogami ewakuacji opuszczają budynek szkoły pod nadzorem nauczyciela prowadzącego w danym momencie w danej grupie zajęcia, a podczas przerwy ewakuację rozpoczynają nauczyciele dyżurujący a następnie poszczególne grupy przejmują nauczyciele mający rozpocząć w danej grupie zajęcia po przerwie.

10. Po zakończeniu ewakuacji należy dokładnie sprawdzić, czy wszyscy opuścili poszczególne pomieszczenia na terenie objętym ewakuacją. Przy niezgodności stanu osobowego osób ewakuowanych z ilością osób przebywających w obiekcie, należy ten fakt natychmiast zgłosić kierującemu akcją ratowniczą.
11. Wszystkie osoby przebywające w szkole, obowiązują wykonywanie poleceń osoby kierującej akcją.
12. Przy likwidacji źródła ognia kierować się następującymi wskazówkami:
 - w pierwszej kolejności ratować ludzi,
 - w miarę możliwości wyłączyć dopływ prądu elektrycznego,
 - użyty podręczny sprzęt gaśniczy musi być odpowiedni do rodzaju pożaru (A, B, C),
 - tj. palących się materiałów,
 - nie gasić wodą (hydrant wewnętrzny) urządzeń elektrycznych będących pod napięciem,
 - w miarę możliwości usunąć palne materiały oraz cenne dokumenty i urządzenia ze strefy rozprzestrzeniania się pożaru,
 - nie otwierać bez niezbędnej potrzeby okien i drzwi (dopływ powietrza powoduje dynamiczny rozwój pożaru),
 - nie podejmować działań powodujących ryzyko utraty zdrowia lub życia ludzi.
13. Wszystkim użytkownikom oraz ewentualnym najemcom pomieszczeń szkoły nie wolno oddalać się z miejsca ewakuacji bez zezwolenia osoby kierującej akcją ratowniczo - gaśniczą, jeżeli pozostanie w miejscu nie zagraża ich życiu.

ZABEZPIECZENIE POGORZELISKA

1. Zarządzający obiektem lub osoba go zastępująca jest odpowiedzialna za:
 - a. zabezpieczenie miejsca pożaru i wystawienie posterunku pogorzeliiskowego w celu zapobieżenia powstaniu pożaru wtórnego,
 - b. przystąpienie do uporządkowania pogorzeliiska po zakończeniu działalności komisji powołanej do ustalenia okoliczności i przyczyn powstania i rozprzestrzeniania pożaru.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W RAZIE ATAKU „AKTYWNEGO STRZELCA” LUB W SYTUACJI ZAKŁADNICZEJ

Sytuacja zakładnicza

1. Wykonuj polecenia napastników, jeśli padną strzały, natychmiast połóż się twarzą do ziemi, ochraniając rękami głowę. Jeśli zdołasz, połóż na ziemi dzieci i osoby niepełnosprawne.
2. W razie strzelaniny pozostań na podłodze, jeśli możesz znajdź solidną osłonę, nie wyglądaj przez okna i drzwi.
3. Gdy nie ryzykujesz wykrycia przez napastników, powiadom policję, uruchom system alarmowy.
4. Wobec napastników nie bądź bohaterem, nie prowokuj agresji.
5. Nie wykonuj gwałtownych ruchów, samowolnie nie odbieraj dzwoniących telefonów.
6. W miarę możliwości zapamiętaj przebieg ataku, sprawców, ich uzbrojenie i miejsca, w których przebywali - twoje informacje pomogą policji. Nigdy jednak nie wpatruj się długo i uporczywie w napastnika.
7. Jeśli wykonanie żądanych przez napastnika czynności jest niemożliwe, poinformuj go o tym.
8. Nigdy nie utrudniaj napastnikom ucieczki.

W sytuacji zakładniczej przestrzegaj następujących zasad!

- nie okazuj agresji,
- postaraj się zachowywać spokojnie, nie okazuj widocznego strachu
- staraj nie odwracać się tyłem do terrorystów,
- nie wpatruj się natarczywie w terrorystów,
- nie dyskutuj z nimi,
- nie komentuj ich zachowania i wypowiedzi,
- nie kłam i nie staraj się oszukiwać,
- nie zgłaszaj się do niczego na ochotnika,
- nie zwracaj uwagi na siebie,
- wykonuj polecenia,
- nie bądź usłużny wobec terrorystów, nie stwarzaj wrażenia podlizywania się, nie przebywaj dłużej w pobliżu drzwi i okien,

- zawsze jedz i pij, jeśli pozwalają,
- w razie szturmu antyterrorystów wykonuj polecenia,
- po akcji podporządkuj się procedurom specjalnym, udziel wszelkich możliwych informacji podczas składania zeznań.
- jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnuj, aby uczniowie wykonywali je spokojnie – ruch może zwiększyć agresję napastników.

Organizację postępowania uczniów i personelu w Szkole Podstawowej nr 12 w Warszawie podczas Alarmu „AKTYWNY STRZELEC” przeprowadza się według wytycznych zawartych w **Załączniku nr 1**.

3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI ZAGROŻENIA PODŁOŻENIEM ŁADUNKU WYBUCHOWEGO.

1. Po otrzymaniu wiadomości o zagrożeniu, zadzwoń na numer alarmowy 112 lub poinformuj policję.
2. Komunikując się z operatorem numeru alarmowego 111 lub właściwą jednostką policji upewnij się czy policja wydała rekomendacje na temat oceny wiarygodności informacji i zalecenia w zakresie ewakuacji.
3. Przy podejmowaniu decyzji o ewakuacji uwzględnij przekazane przez policję rekomendacje na temat oceny wiarygodności informacji i zalecenia (w przypadku kaskadowego charakteru zgłoszenie i informacji o bardzo niskiej wiarygodności dyżurny CBŚP może wydać zalecenie NIE EWAKUOWAĆ).
4. Decyzja o przeprowadzeniu ewakuacji obiektu lub jej braku należy do Dyrektora szkoły lub wyznaczonej przez niego osoby zastępującej go.
5. W przypadku podjęcia decyzji o ewakuacji dopilnuj zabrania rzeczy osobistych przez osoby ewakuowane (w miarę możliwości).
6. Po ewakuacji należy przeprowadzić sprawdzenie minersko-pirotechniczne obiektu.
7. Wydrukuj otrzymaną wiadomość z rozszerzeniem nagłówka wiadomości. Jeśli informacja o podłożeniu ładunku została zgłoszona telefonicznie, zapisz numer.

4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W RAZIE ZAUWAŻENIA PODEJRZANEGO URZĄDZENIA LUB PAKUNKU.

1. Nie dotykaj go i nie zbliżaj się bezpośrednio do niego.

2. Niezwłocznie powiadom o zaistniałym zagrożeniu przełożonych i odpowiednio służby.
3. Zadbaj, aby nikt nie dotykał ani nie zbliżał się do urządzenia lub pakunku.
4. Zachowaj spokój.
5. Izoluj to miejsce
- 5a. Miejsce, w którym zauważyłeś podejrzaną urządzenie lub pakunek oznacza kierownik gospodarczy lub inny pracownik obsługi wyznaczony przez dyrektora szkoły za pomocą biało-czerwonej taśmy.
6. Ściśle stosuj się do poleceń osoby kierującej akcją oraz do poleceń służb.
7. Ściśle wykonuj polecenia otrzymane od policji i przełożonych.
8. Zadbaj o to, aby wszystkie osoby mające kontakt z podejrzanym pakunkiem zostały odizolowane i pozostały w wyznaczonym miejscu do chwili, gdy zostaną zwolnione przez kierujących akcją.
9. Wszystkie osoby mające lub mogące mieć kontakt z przesyłką muszą być izolowane, ale nie można ich zostawić bez nadzoru.
10. Miejsce izolacji wyznacza dyrektor szkoły lub jego zastępca.
11. Organizację ewakuacji uczniów i personelu w Szkole Podstawowej nr 12 w Warszawie przeprowadza się według wytycznych zawartych w **Załączniku nr 2**

5. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI ZAGROŻENIA EPIDEMIĄ.

1. Nie lekceważyć żadnych informacji na temat ewentualnych chorób.
2. Uważnie obserwować uczniów wykazujących objawy chorobowe.
3. W przypadku niepokojących objawów u ucznia należy zawiadomić pielęgniarkę szkolną i dyrektora szkoły.
4. Ucznia z objawami należy odizolować od osób zdrowych umieszczając go w pomieszczeniu, gdzie nie przebywają inne zdrowe osoby pod opieką pielęgniarki lub innej wyznaczonej osoby.
5. O zaistniałej sytuacji należy powiadomić rodziców/prawnych opiekunów chorego ucznia. W przypadku objawów o niewielkim nasileniu powiadomić rodziców/prawnych opiekunów o konieczności odebrania ucznia ze szkoły, a w przypadku ciężkiego zachorowania zadzwonić po pogotowie i powiadomić rodziców/prawnych opiekunów.

6. Powiadomić Państwową Inspekcję Sanitarną i Państwowy Zakład Higieny oraz pozostałe instytucje.
7. Sprawdzić możliwości szybkiego kontaktu z rodzicami uczniów i zawiadomić ich o wystąpieniu choroby.
8. Zadbać o ciągły dostęp środków higienicznych w toaletach.
9. Prowadzić aktywną politykę profilaktyczną poprzez dostarczanie materiałów informacyjnych, oraz promować w szkole zachowania zmniejszające prawdopodobieństwo zakażenia.

6. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK HURAGANU, SILNYCH PODMUCHÓW WIATRU, BURZY.

1. Nasłuchuj w lokalnych środkach masowego przekazu komunikatów meteorologicznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej o zagrożeniu.
2. Sprawdź, czy masz możliwości szybkiego kontaktu z rodzicami/prawnymi opiekunami uczniów.
3. Sprawdź zabezpieczenie otworów drzwiowych, okiennych wentylacyjnych itp.
4. W sytuacji zagrożenia kierownik gospodarczy lub inna osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły wyłącza dopływ energii elektrycznej, gazu i wody.
5. Podczas silnych wiatrów i huraganu pod żadnym pozorem nie dopuść do przebywania uczniów i pracowników na najwyższych kondygnacjach budynku szkoły. Najbardziej narażone na żywioł są poszycia dachowe i ściany, na których opiera się konstrukcja dachowa.
6. Dzieci znajdujące się na terenie szkoły pozostają pod opieką nauczycieli do momentu ustania zagrożenia lub do momentu odbioru ich przez rodziców/opiekunów prawnych
7. W miarę możliwości dokumentuj swoje działania.

7. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI ZAGROŻENIA ŚNIEŻYCĄ.

1. Słuchaj uważnie komunikatów meteorologicznych oraz komunikatów właściwych Zespołów Zarządzania Kryzysowego i dostosuj swoje działania do ich zarządzeń.
2. Sprawdź czy masz możliwość szybkiego kontaktu z rodzicami/prawnymi opiekunami uczniów.
3. Uczul rodziców/prawnych opiekunów, aby w czasie silnych opadów śniegu nie posyłali dzieci do szkoły.

4. Dzieci przebywające na terenie szkoły pozostają pod opieką nauczyciela do czasu zakończenia śnieżycy, lub odbioru ich przez rodziców/opiekunów prawnych.
5. Sprawdź, czy działa system grzewczy.
6. W miarę możliwości dokumentuj swoje działania.

8. PROCEDURA DZIAŁANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA WSZAWICY

1. Pielęgniarka lub osoba do tego upoważniona przeprowadza kontrolę głowy zapewniając poszanowanie zasady intymności (kontrola pojedynczo w gabinecie).
2. Pielęgniarka szkolna niezwłocznie informuje dyrektora szkoły o wynikach kontroli i skali zjawiska.
3. Pielęgniarka zawiadamia rodziców dzieci, u których stwierdzono wszawicę, o konieczności podjęcia natychmiastowych zabiegów higienicznych skóry głowy. Jeśli zajdzie taka potrzeba informuje też rodziców o sposobie działań oraz konieczności poddania się tej kuracji przez wszystkich domowników.
4. Na polecenie dyrektora szkoły wychowawcy przekazują rodzicom/prawnym opiekunom informację o wystąpieniu wszawicy prosząc o regularną kontrolę głowy oraz informując ich, iż w przypadku wystąpienia wszawicy u ich dzieci, powinni zatrzymać je w domu i poddać kuracji.
5. Po upływie kilku dni pielęgniarka szkolna przeprowadza ponowną kontrolę skóry głowy uczniów.

9. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 12 ZNAJDUJĄCEJ SIĘ NA OBSZARZE PODWYŻSZONEGO STEŻENIA PYŁÓW POWIETRZA

1. Wyznaczony pracownik szkoły sprawdza krótkoterminową prognozę jakości powietrza (<https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/airPollution>),
2. Na podstawie wskazań zanieczyszczeń powietrza na dany dzień, wyznaczony pracownik umieszcza informację na tablicy ogłoszeń, zgodnie z sześciostopniową skalą jakości powietrza.
3. Przy zanieczyszczeniu do 2,5 PM, kiedy wyniki pomiarów powietrza obejmują poziom jego jakości określany jako dobry i bardzo dobry, uczniowie wychodzą na zewnątrz szkoły i przebywają bez ograniczeń,

4. W przypadku poziomu określanego jako umiarkowany, zaleca się skrócenie (np. do 30 min.) czasu pobytu dzieci poza terenem budynku szkoły i ograniczenie aktywności fizycznej wymagającej wysiłku na otwartej przestrzeni.
5. W przypadku planowanych wyjść uczniów z budynku szkoły w ramach lekcji nauczycielom WF, świetlicy i edukacji wczesnoszkolnej zaleca się sprawdzenie prognozy jakości powietrza odpowiednio do czasu wyjścia.
6. W uzasadnionych przypadkach, przed podjęciem decyzji o możliwości przebywania dzieci na zewnątrz, możliwe jest odniesienie danych prognozowanych do bieżących wyników ze stacji monitoringu jakości powietrza. Zaleca się wykorzystanie wyników pomiarów jakości powietrza, które podawane są na bieżąco: na portalu GIOŚ (<http://powietrze.gios.gov.pl>), w aplikacji na smartfony (Jakość powietrza w Polsce).
7. Stosowanie się do powyższych zaleceń nie zwalnia z obowiązków wynikających z ogłaszanych przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego/ Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego ostrzeżeń o złej jakości powietrza.
8. Ogłoszenie alertu o zanieczyszczeniu powietrza oznacza dla dzieci bezwzględne pozostanie w budynku szkoły. Podczas alarmu smogowego nauczyciele szkoły nie będą organizować zajęć dla dzieci na zewnątrz.

10. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI ZAGROŻENIA CHEMICZNEGO LUB BIOLOGICZNEGO SZKOŁY

Przez zagrożenie chemiczne rozumiemy uwolnienie niebezpiecznych dla ludzi i środowiska pierwiastków chemicznych oraz ich związków, mieszanin lub roztworów występujących w środowisku lub powstałych w wyniku działalności człowieka zaś mianem zagrożenia biologicznego określa się organizmy lub substancje pochodzenia organicznego, które stanowią zagrożenie dla zdrowia człowieka. Należą do nich bakterie, wirusy lub toksyny (pochodzenia biologicznego), które mogą zagrażać życiu człowieka.

Gdy zauważymy podejrzaną substancję W BUDYNKU SZKOŁY:

1. Nie dotykaj, nie wachaj ani nie sprzątaj podejrzanych przedmiotów, proszków czy cieczy
2. Nie wchodzić w opary/chmurę substancji, nie przechodzić przez nią.

3. W celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się substancji stałej/ciekłej, przykryć ją np. bluzą czy kocem, jeśli to możliwe.
4. Ewakuuj wszystkie osoby znajdujące się w pomieszczeniu, w którym wykryto obecność podejrzanej substancji. Jeśli substancja znajduje się na korytarzu skieruj osoby na nim przebywające do możliwie odległej sali i poleć im się tam zamknąć.
5. Pozamykaj okna oraz drzwi, wyłącz klimatyzację, nie dopuść do przeciągów w pomieszczeniu, w którym przebywasz
6. Jeśli opuszczasz pomieszczenie zatrzaśnij drzwi pozostawiając klucz w drzwiach
7. Niezwłocznie powiadom dyrektora szkoły lub jego zastępcę o zaistniałym zagrożeniu.
8. Dyrektor szkoły (jego zastępca) lub wyznaczona przez dyrektora osoba powiadamia odpowiednie służby - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
9. Na polecenie dyrektora szkoły należy zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły. Dyrektor Szkoły podejmuje decyzję o pozostaniu w salach lub ewakuacji do II PUNKTU EWAKUACJI / innego miejsca wyznaczonego. Miejscem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie przestrzeń otwarta.
10. INFORMACJA O EWAKUACJI POZA BUDYNEK SZKOŁY DO II PUNKTU EWAKUACJI zostaje podana przy pomocy komunikatu słownego oraz towarzyszy jej sygnał dźwiękowy „trzy krótkie dzwonki”.
11. W PRZYPADKU DECYZJI O POZOSTANIU W SALACH pracownicy oraz uczniowie informowani są o tym fakcie sygnałem dźwiękowym „wielokrotny sygnał na przemian krótki (1 sekunda), długi (5 sekund)” oraz przez komunikat słowny „proszę pozostać w salach, zamknąć okna i uszczelnić drzwi”
12. II PUNKTEM EWAKUACJI dla Szkoły Podstawowej nr 12 w Warszawie jest:
 - Przedszkole nr 129, Raj na Skarpie, ul. Jazdów 10B, 00-001 Warszawa
13. Przemieszczając się pamiętaj: jeśli to możliwe poruszaj się prostopadle do kierunku wiatru oraz w miarę możliwości chroń swoje drogi oddechowe (oddychaj przez nos, oddychając płytko oraz zasłoń nos i usta za pomocą chusteczki, ubrania lub innego materiału)
14. W obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja należy zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
15. Wszyscy ewakuowani przebywają na miejscu II PUNKTU EWAKUACJI do czasu otrzymania stosownej informacji od osoby kierującej akcją ewakuacyjną, co do

dalszych działań lub odwołania ewakuacji i powrotu do budynku szkoły oraz dalszej pracy i nauki.

16. Dyrektor Szkoły lub jego zastępca sporządza listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo przebywały w bliskiej odległości z podejrzaną substancją i przekazuje ją odpowiednim służbom

Gdy zauważymy podejrzaną substancję POZA BUDYNKIEM SZKOŁY:

1. Nie dotykaj, nie wężaj ani nie sprzątaj podejrzanych przedmiotów, proszków czy cieczy
2. W celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się substancji, przykryj ją np. bluzą czy kocem o ile to możliwe.
3. Bezzwłocznie ewakuuj wszystkie osoby znajdujące się poza budynkiem szkoły do budynku szkoły polecając ochronę dróg oddechowych – oddychamy płytko przez ubranie lub inny materiał,
4. Nie wchodzić w opary/chmurę substancji, nie przechodzić przez nią.
5. Powiadom dyrektora szkoły lub jego zastępcę o zaistniałym zagrożeniu.
6. Dyrektor szkoły (jego zastępca) lub wyznaczona przez dyrektora osoba powiadamia odpowiednie służby - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
7. Na polecenie dyrektora szkoły należy zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły o zagrożeniu oraz polecić nauczycielom prowadzącym zajęcia:
 - a. zamknąć i uszczelnić w salach okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
 - b. chronić drogi oddechowe poprzez płytkie oddychanie oraz zasłonięcie nosa i ust za pomocą chusteczek, ubranie czy inne materiały
 - c. osoby przebywające w salach w bezpośredniej bliskości substancji przenoszą się do skrzydła szkoły możliwie oddalonego od zagrożenia i tam postępują zgodnie z podpunktami a. i b.
8. Pracownicy obsługi zamykają oraz uszczelniają okna i drzwi w salach i pomieszczeniach, w których nie odbywają się zajęcia oraz w ciągach komunikacyjnych
9. Wszyscy przebywają w uszczelnionych pomieszczeniach do czasu otrzymania stosownej informacji od osoby kierującej akcją ewakuacyjną, co do dalszych działań lub odwołania zagrożenia i powrotu do dalszej pracy i nauki.

10. Dyrektor Szkoły lub jego zastępca sporządza listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo przebywały w bliskiej odległości z podejrzaną substancją i przekazuje ją odpowiednim służbom

ZASADY ZACHOWANIA OSÓB EWAKUOWANYCH:

1. Jeśli miał miejsce kontakt z podejrzaną substancją NIE DOTYKAJ UST I NOSA oraz dokładnie umyj ręce wodą z mydłem.
2. W sytuacji występowania podejrzenia zagrożenia chemicznego lub biologicznego NIE WOLNO jeść ani pić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb kierujących akcją (policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń)
3. Chroń swoje drogi oddechowe – oddychaj płytko przez ubranie lub ręcznik
4. W miarę możliwości należy przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji
5. Postępuj zgodnie z poleceniami oraz z otrzymanymi wytycznymi od osób kierujących akcją.

III. PROCEDURA EWAKUACYJNA

1. PROCEDURA EWAKUACYJNA.

W zakresie procedur organizacji ewakuacji ustala się następujące warianty opuszczenia obiektu uwzględniające kolejność opuszczania pomieszczeń, kondygnacji oraz osoby odpowiedzialne za przestrzeganie ustalonych scenariuszy postępowania.

1. W przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia z budynku szkoły, podejmuje dyrektor szkoły a w razie jego nieobecności osoba wyznaczona przez niego.
2. Pomieszczenia szkoły zlokalizowane są na parterze i piętrze w związku z powyższym ewakuacja będzie prowadzona pośrednio na parter a następnie bezpośrednio na zewnątrz poprzez drzwi ewakuacyjne zgodnie z planem ewakuacyjnym.
3. Podczas ewakuacji drzwi do sal należy zamknąć (nie na klucz) a klucze pozostawić w drzwiach.

4. Osobami odpowiedzialnymi za ewakuację poszczególnych grup dzieci w tym osób niepełnosprawnych są prowadzący w danym czasie zajęcia. Osobami wspierającymi ewakuację są nauczyciele współorganizujący kształcenie uczniów w poszczególnych klasach. Po opuszczeniu swojej strefy prowadzący w danym czasie zajęcia meldują kierującemu akcją ratowniczą (do przyjazdu straży pożarnej kierującym jest dyrektor lub osoba przez niego upoważniona), czy wszyscy opuścili zagrożoną strefę.
5. Nauczyciele, którzy nie mają pod opieką uczniów oraz pracownicy niebędący nauczycielami włączają się do ewakuacji uczniów niepełnosprawnych ruchowo z sal znajdujących się na piętrze, pawilonie oraz na parterze budynku szkoły.
6. Wychowawcy klas w pierwszym tygodniu września mają obowiązek podać w sekretariacie szkoły listę uczniów niepełnosprawnych ruchowo, z orzeczeniami PPP lub z ograniczeniami ruchowymi (czasowe poruszanie się o kulach, ortezy itp.). Wychowawcy uaktualniają listę na bieżąco przez cały rok szkolny.
7. Aktualna lista uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności znajduje się w sekretariacie szkoły.
8. Osobami odpowiedzialnymi za sprawdzenie toalet są pracownicy obsługi.
9. Ustala się następujące miejsca koncentracji dzieci i personelu ewakuowanego poza budynkiem:
 - a) podczas niekorzystnych warunków atmosferycznych (mróz, śnieg, opady deszczu) boisko szkolne,
 - b) podczas komfortowych warunków atmosferycznych (ciepło, słońce) boisko szkolne.
 - c) po wcześniejszym komunikacie słownym: **Przedszkole nr 129, Raj na Skarpie, ul. Jazdów 10B, 00-001 Warszawa.**
10. Zapewnienie opieki nad grupami dzieci powierza się nauczycielom i opiekunom prowadzącym w danym czasie zajęcia z poszczególnymi grupami.
11. Osobą odpowiedzialną za zapewnienie opieki medycznej jest pielęgniarka szkolna oraz inne osoby wyznaczone przez dyrektora szkoły.
12. Osobą odpowiedzialną za otwarcie wszystkich wyjść ewakuacyjnych jest kierownik gospodarczy lub inni pracownicy obsługi wyznaczeni przez niego lub dyrektora szkoły.
13. Osobą odpowiedzialną za wyłączenie głównego zasilania oraz głównego zaworu gazu jest kierownik gospodarczy lub inny pracownik obsługi wyznaczony przez dyrektora szkoły.
14. Osobą odpowiedzialną za sprawdzenie, czy wszystkie osoby opuściły ewakuowany teren jest dyrektor szkoły lub inna osoba upoważniona przez dyrektora szkoły.

15. W przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia z budynku szkoły, podejmuje dyrektor szkoły, a w czasie jego nieobecności osoba wyznaczona przez niego.
16. Organizację ewakuacji uczniów i personelu w Szkole Podstawowej nr 12 w Warszawie przeprowadza się według wytycznych zawartych w **Załączniku nr 2**.

2. SYGNAŁY ALARMOWE OBOWIĄZUJĄCE W SZKOLE

- trzy krótkie przerywane dzwonki i komunikat słowny:

ALARM POŻAROWY/ ALARM ULATNIAJACY SIĘ GAZ/ ALARM BOMBOWY/
ALARM CHEMICZNY LUB BIOLOGICZNY – wysłuchać komunikatu słownego!,
ewakuować się z budynku szkoły do wyznaczonego punktu (boisko szkolne lub II punkt ewakuacji)

- wielokrotnie powtarzane krótkie dzwonki (powyżej trzech) – zabarykadować się w salach, zamknąć okna, położyć się nisko na ziemi
- naprzemienne krótkie (1 sekunda) i długie (5 sekund) dzwonki i komunikat słowny – zamknąć się w sali, zamknąć okna, wyłączyć wentylację, uszczelnić drzwi, zasłonić usta materiałem
- długi nieprzerwany dzwonek i komunikat słowny – odwołanie alarmu

IV. ZAGROŻENIE DEMORALIZACJĄ

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA UCZNIĄ.

Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który jest świadkiem agresywnego zachowania uczniów (bójka, pobicie), jest zobowiązany do wykonania następujących czynności:

1. Natychmiast reaguje słownie w sposób stanowczy i zdecydowany na zaistniałą sytuację:
 - a. odizolowuje ucznia zachowującego się agresywnie od grupy,
 - b. w razie potrzeby wzywa pomoc (innego nauczyciela, pedagoga, dyrektora, pielęgniarkę),
 - c. udziela pomocy ofierze agresji i zapewnia bezpieczeństwo pozostałym uczniom.

2. Jeżeli to możliwe, ustala przyczyny agresji. Przeprowadza rozmowy ze stronami konfliktu w celu uświadomienia im niewłaściwego zachowania. O zajściu informuje wychowawcę i pedagoga szkolnego.
3. Wychowawca informuje rodziców ucznia o jego agresywnym zachowaniu, zwracając uwagę na konieczność przeprowadzenia przez rodziców rozmowy z dzieckiem.
4. Uczeń, który dopuścił się zachowania agresywnego, ponosi konsekwencje zgodnie ze statutem szkoły
5. W przypadku konieczności zdyscyplinowania wyjątkowo agresywnego ucznia bądź nagminnie przejawiającego zachowania agresywne wzywana jest policja w celu podjęcia interwencji zapewniającej bezpieczeństwo uczniom i pracownikom szkoły.
6. Jeśli zachowanie ucznia nie poprawia się, wychowawca zwraca się z pisemną prośbą o zgłoszenie się rodzica prawnego opiekuna do szkoły:
 - a. przeprowadza rozmowę z rodzicem/prawnym opiekunem, pogłębiając wiedzę na temat ucznia, jego rozwoju intelektualnego, społecznego, emocjonalnego.
 - b. na prośbę wychowawcy rozmowę z rodzicem przeprowadza pedagog szkolny, analizując przyczyny zaburzonego zachowania ucznia, pomagając rodzicom w doborze metod wychowawczych,
 - c. brak zmiany w zachowaniu ucznia powoduje przeprowadzenie z nim rozmowy przez pedagoga szkolnego w obecności rodziców,
 - d. podpisuje się kontrakt/rodzic, uczeń, wychowawca, dyrektor szkoły, ew. pedagog określający zachowanie ucznia i konsekwencje, które poniesie w razie złamania warunków kontraktu.
7. W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla innych uczniów, pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły i wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do Sądu Rejonowego, Wydziału Rodzinnego i Nieletnich o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

Agresja werbalna

1. W przypadku ujawnienia tej formy agresji należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.
2. Osoba ujawniająca sytuacji jest zobowiązana powiadomić wychowawcę klasy, dyrektora, pedagoga lub psychologa.

3. Wychowawca, Pedagog lub psycholog, Przeprowadza rozmowę z uczniem w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia. Ważne, aby rozmowy z ofiarą i agresorem przeprowadzić osobno.
4. O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych, uczestników zdarzenia. Wychowawca, dyrektor, pedagog lub psycholog może podjąć decyzję o natychmiastowym wezwaniu rodziców do szkoły.
5. Pedagog szkolny/psycholog szkolny podejmują działania, mając na celu rozwijanie świadomości sprawcy i poszkodowanego, rozwijanie umiejętności zarządzania emocjami.
6. Pedagog szkolny/psycholog szkolny obserwują sprawcy i poszkodowanego i udzielają im na bieżąco w zależności od potrzeb pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
7. W poważnych przypadkach np. uzyskanie informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego, powiadamiana jest policja.
8. Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie szkoły.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM SPRAWIAJĄCYM TRUDNOŚCI WYCHOWAWCZE.

1. Planowanie i koordynowanie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dziecku w szkole jest zadaniem pedagoga przy współpracy z wychowawcą klasy.
2. Nauczyciel w trakcie sytuacji niepożądanego zachowania dziecka lub tuż po jej zakończeniu reaguje na nią natychmiast, informując dziecko, że określone zachowanie jest niewłaściwe.
3. Jeżeli zdarzenie ma charakter incydentalny kontakt nauczyciela z rodzicami jest jednostkowy i następuje w relatywnie krótkim czasie od pojawienia się zachowania niepożądanego, np. tego samego dnia, w trakcie odbierania dziecka ze szkoły/ w rozmowie telefonicznej.
4. W przypadku powtarzających się nieprawidłowych zachowań dziecka informacja przekazywana jest zarówno rodzicom (prawnym opiekunom), pedagogowi szkolnemu i wychowawcy.

5. Wychowawca lub nauczyciel przedmiotu, na którym dziecko sprawia trudności systematycznie informuje rodziców o zaistniałych sytuacjach i wspólnie ustalają plan wspierania dziecka.
6. Jeśli działania pedagoga i wychowawcy nie przynoszą zamierzonych rezultatów o trudnościach z dzieckiem powiadamiany jest dyrektor szkoły. Organizowane jest spotkanie w poszerzonym gronie celem ustalenia strategii działania.

3. PROCEDURA POWIADAMIANIA O ZAKŁÓCANIU TOKU LEKCJI.

Poprzez zakłócenie toku lekcji rozumieć należy wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację jednostki dydaktycznej lub wychowawczej. Zakłócenie toku lekcji może być także wynikiem zagrożenia powstałego w sali bądź na piętrze, niezwiązanego bezpośrednio z zachowaniem i działaniami uczniów.

1. Jeżeli zachowanie pojedynczego ucznia lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na normalną realizację lekcji, wysyła on przewodniczącego samorządu klasowego z informacją do pedagoga szkolnego, a w przypadku gdy go nie zastanie, do sekretariatu szkoły. Sekretariat zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania dyrekcji o zaistniałej sytuacji.
2. Nauczyciel uczący może również skorzystać w tej sytuacji z pomocy pracownika niepedagogicznego obsługującego dane piętro. Pracownik ten jest zobowiązany do udzielenia nauczycielowi wszelkiej pomocy.
3. Pedagog szkolny zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i do ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania ich z sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia, np. do pokoju pedagoga lub – w uzasadnionych przypadkach – do gabinetu dyrektora szkoły.
4. Pedagog szkolny przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania, w zależności od popełnionego czynu.
5. Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole pedagog lub wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu.
6. Jeżeli uczeń w rażący sposób złamał zasady, pedagog powiadamia dyrektora szkoły i wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły.

7. Jeżeli przyczyną zakłócenia toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach – postępować należy wg tych procedur.
8. Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcy uczniów, których dotyczy sytuacja).

4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI SAMOWOLNEGO OPUSZCZENIA PRZEZ UCZNIĄ BUDYNKU SZKOLNEGO PODCZAS ZAJĘĆ LEKCYJNYCH LUB ODDALENIA SIĘ OD GRUPY NA WYCIECZCE SZKOLNEJ.

1. Nauczyciel, który uzyskał informację o samowolnym opuszczeniu przez ucznia terenu szkoły lub oddaleniu się od grupy na wycieczce szkolnej powiadamia wychowawcę klasy.
2. Wychowawca klasy powiadamia rodziców i pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
3. W przypadku, gdy niemożliwe jest ustalenie miejsca pobytu dziecka przez szkołę i rodziców, należy powiadomić policję.
4. Po odnalezieniu ucznia pedagog/psycholog szkolny wspólnie z wychowawcą ustalają przyczynę oddalenia się ucznia i przeprowadzają z nim rozmowę dyscyplinującą. Informują rodziców/opiekunów prawnych oraz ucznia o konsekwencjach wynikających ze statutu szkoły.

5. PROCEDURA DZIAŁANIA W PRZYPADKU POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA LUB INNYCH CZYNÓW ŁAMIĄCYCH NORMY PRAWNE LUB SPOŁECZNE NA TERENIE SZKOŁY.

1. Każda osoba, która dowiedziała się o popełnieniu na terenie szkoły czynu karalnego, wykroczenia lub przestępstwa, o przejawach demoralizacji ucznia lub rażącym łamaniu norm społecznych (wulgarne słowa, gesty, przejawy agresji itp.), ma obowiązek bezzwłocznego poinformowania o tym dyrektora szkoły.
2. Dyrektor lub inna upoważniona przez niego osoba ma obowiązek przyjąć informację o czynie lub zachowaniu opisanym w pkt 1, sporządzić notatkę służbową z rozmowy ze zgłaszającym, zapewnić mu dyskrecję, a w razie potrzeby niezwłocznie wezwać policję lub pogotowie ratunkowe.
3. Dyrektor lub inna upoważniona przez niego osoba ma obowiązek poinformować o czynie lub zachowaniu opisanym w pkt 1 pedagoga szkolnego i wychowawcę klasy sprawcy oraz

pokrzywdzonego, którzy mają obowiązek udzielić pomocy w zakresie wskazanym przez zawiadamiającego.

4. Dyrektor lub upoważniona przez niego osoba niezwłocznie potwierdza wiarygodność zgłoszenia o czynie lub zachowania opisanym w pkt 1, przykładowo poprzez wysłuchanie świadków zdarzenia w sposób zapewniający im dyskrecję, sprawdzenie monitoringu, sporządzenie notatek oraz w razie potrzeby zabezpieczając miejsce zdarzenia.
5. W razie potrzeby dyrektor lub inna upoważniona osoba zatrzymuje sprawcę do czasu przybycia policji, natychmiast informując o tym rodziców lub opiekuna prawnego ucznia i jego wychowawcy. Potrzeba zatrzymania może wynikać z obawy ucieczki lub zakończenia zajęć szkolnych. Przy zatrzymaniu nie można stosować rozwiązań siłowych.
6. Ze sprawcą przeprowadza się rozmowę wyjaśniającą w obecności innej osoby np. wychowawcy, pedagoga szkolnego, innego nauczyciela, sporządzając notatkę, którą podpisuje świadek rozmowy.
7. Szkoła bezzwłocznie zapewnia niezbędną pomoc osobie pokrzywdzonej oraz zapewnia jej izolację od sprawcy.
8. Dyrektor lub upoważniona przez niego osoba przeprowadza rozmowę z pokrzywdzonym w obecności wychowawcy, pedagoga szkolnego, innego nauczyciela, sporządzając notatkę, którą podpisuje świadek rozmowy. Rozmowa powinna zmierzać do uzyskania informacji o zdarzeniu sprawcy stopniu pokrzywdzenia. Niezwłocznie informuje o zdarzeniu rodziców lub opiekuna prawnego. W przypadku czynu ściganego na wniosek informuje się ich o takiej możliwości.
9. W przypadku czynu lub zachowania popełnionego na szkodę nauczyciela lub innego pracownika szkoły rozmowę wyjaśniającą przeprowadza się pod nieobecność świadków.
10. Niedopuszczalne jest dokonywanie przez pracowników szkoły przeszukania plecaków, teczek, kieszeni żadnej z osób zaangażowanych w zdarzenie oraz niekontrolowane rozpowszechnianie informacji o zdarzeniu.
11. Po przybyciu policji do szkoły dyrektor lub inna upoważniona osoba przekazuje zebrane informacje o zdarzeniu uczestnikach i świadkach.
12. Wobec sprawcy zdarzenia szkoła podejmuje środki przewidziane w statucie, informując o tym rodziców lub opiekunów prawnych sprawcy i pokrzywdzonego.
13. W razie potrzeby dyrektor szkoły lub inna upoważniona przez niego osoba organizuje dla sprawcy lub pokrzywdzonego zespół do pracy nad problemem, który współpracuje z organizacjami specjalistycznymi, rodzicami ucznia oraz ustala jego skład.

14. Jeśli zachowanie sprawcy nosi znamiona co najmniej postępującej demoralizacji lub nie przyniosło oczekiwanego rezultatu działania opisane w pkt 13, a w czasie wyjaśniania zaistnienia zdarzenia szkoła nie zawiadomiła policji lub sądu rodzinnego, natychmiast je zawiadamiania.

6. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NISZCZENIA MIENIA SZKOŁY LUB OSÓB

1. Interwencję podejmuje nauczyciel, który był świadkiem zdarzenia lub któremu został zgłoszony fakt dokonania przez ucznia zniszczenia.

2. Nauczyciel:

- ustala okoliczności zdarzenia na podstawie rozmowy z osobą informującą o zaistniałym fakcie lub z uczniem będącym sprawcą zniszczenia oraz oglądu sytuacji w miejscu zaistnienia szkody;
- informuje o fakcie dyrektora szkoły oraz wychowawcę klasy.

3. Wychowawca klasy:

- powiadamia rodziców/prawnych opiekunów ucznia dokonującego zniszczenia o zaistniałej sytuacji, poniesionych stratach finansowych i konieczności zrekompensowania wyrządzonej szkody w terminie siedmiu dni,
- przeprowadza z uczniem rozmowę wychowawczą, stosując wobec niego system konsekwencji określonych w statucie szkoły.

4. W przypadku braku rekompensaty w wymienionym terminie wychowawca informuje o problemie dyrektora szkoły.

5. Dyrektor szkoły:

- W ramach swoich kompetencji ma możliwość zastosowania dodatkowych środków oddziaływania wychowawczego we własnym zakresie, tj.: pouczenie, ostrzeżenie, przeproszenie pokrzywdzonego, przywrócenie stanu poprzedniego oraz wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły – wymagane jest uzyskanie zgody rodziców albo opiekuna oraz samego ucznia na propozycję dyrektora.
- w sytuacji braku tej zgody, sprawę kieruje do sądu rodzinnego na standardową ścieżkę postępowania.

7. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI, GDY NAUCZYCIEL ZOSTANIE ZAATAKOWANY PRZEZ UCZNIA.

1. Dbaj o własne bezpieczeństwo. Opuść miejsce zdarzenia, zwołaj pomoc z zewnątrz.
2. W razie potrzeby zawiadom pogotowie i policję. Każdy ma prawo do obrony koniecznej.
3. Zrelacjonuj zajście. Należy jak najbardziej szczegółowo zapamiętać przebieg zajścia. Można zapisać szczegóły, sfotografować miejsce (obraźliwe napisy), zabezpieczyć listy z pogrózkami.
4. Zgłoś zajście dyrektorowi szkoły.
5. Skontaktuj się z bliskimi.
6. Skorzystaj z pomocy specjalisty (np. psychologa).
7. Dyrektor informuje o zdarzeniu nauczycieli. Grono pedagogiczne powinno wesprzeć poszkodowanego.
8. Potęp czyn, nie sprawcę. Dyrektor szkoły powinien powiedzieć sprawcy, że jest to czyn karalny. Należy dążyć do tego, aby sprawca zadośćuczynił poszkodowanemu nauczycielowi.
9. Zawiadom Kuratorium Oświaty. Niezwłocznie należy zgłosić wydarzenie władzom oświatowym.

8. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI PRÓBY ODBIORU DZIECKA ZE SZKOŁY PRZEZ RODZICA BĘDĄCEGO POD WPLYWEM ALKOHOLU.

1. W sytuacji podejrzenia, że rodzic/prawny opiekun ucznia może być pod wpływem alkoholu nauczyciel natychmiast powinien zgłosić ten fakt dyrektorowi szkoły lub innej osobie go zastępującej.
2. Dziecko pozostaje pod opieką nauczyciela do czasu podjęcia innej decyzji.
3. W miarę możliwości nauczyciel kontaktuje się z innymi pełnoletnimi członkami rodziny i powiadamia ich o sytuacji i konieczności odbioru dziecka ze szkoły.
4. W przypadku braku możliwości odbioru dziecka przez inną osobę z rodziny dyrektor szkoły powiadamia policję.

9. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK NIEWYRAŻENIA PRZEZ RODZICÓW OPIEKUNÓW PRAWNYCH LUB SAMEGO NIELETNIEGO ZGODY NA ZAPROPONOWANE PRZEZ DYREKTORA SZKOŁY ŚRODKI WYCHOWAWCZE

1. W przypadku popełnienia przez ucznia czynu karalnego lub wykazującego przejawy demoralizacji, dyrektor szkoły może za zgodą rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego zastosować, jeżeli jest to wystarczające, środek oddziaływania wychowawczego w postaci:
 - pouczenia,
 - ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie,
 - przeproszenia pokrzywdzonego,
 - przywrócenia stanu poprzedniego,
 - wykonanie określonych prac porządkowych na rzecz szkoły.
2. Zastosowanie środka oddziaływania wychowawczego nie wyłącza zastosowania kary określonej w statucie szkoły.
3. Dyrektor nie może zastosować oddziaływań wychowawczych wymienionych w pkt 1 w przypadku, gdy nieletni dopuści się czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu. W takim przypadku konieczne jest zawiadomienie sądu rodzinnego lub policji.
4. Jeżeli przedstawiciel ustawowy nieletniego lub nieletni nie wyrazi zgody na propozycję dyrektora szkoły, dyrektor ma obowiązek zawiadomienia sądu rodzinnego o demoralizacji lub o czynie karalnym.

Zabezpieczenie interesów placówki i dyrektora w trakcie wykonywania kary - lista kontrolna

Lp.	Działanie	Osoba odpowiedzialna
1.	Podjęcie decyzji o ukaraniu ucznia zgodnie z postanowieniem statutu szkoły	Dyrektor szkoły
2.	Uzyskanie zgody rodziców/opiekunów prawnych/ucznia na zaproponowaną karę	Dyrektor szkoły
3.	Kontrola wykonana nałożonej kary	Wychowawca klasy
4.	Nadzór nad pracami porządkowymi w szkole	Wychowawca klasy

V. SAMOOKALECZENIA, PRÓBY SAMOBÓJCZE, SAMOBÓJSTWO UCZNIĄ

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU SAMOOKALECZEŃ

1. Rozmowa z uczniem

- Zaplanuj czas i znajdź bezpieczne miejsce na rozmowę. Otwarta i szczerą rozmowa nie może odbyć się na korytarzu szkolnym w trakcie przerwy.
- Rozmawiaj z uczniem w sposób naturalny. Zaczynj od podania bezpośredniej przyczyny rozmowy oraz od okazania troski i chęci pomocy, np. „Zauważyłam ślady na twoim przedramieniu. Niepokoi mnie ta sytuacja i dlatego chciałabym o tym z tobą porozmawiać. Jeśli przeżywasz ciężkie chwile, jestem tu po to, żeby ci pomóc. Opowiesz mi, co się stało?”
- Uważnie słuchaj. Zadawaj krótkie pytania. Nie komentuj na bieżąco relacjonowanych wydarzeń i nie podawaj od razu swoich interpretacji. Nie przerywaj – mów wtedy, kiedy uczeń przestanie mówić.
- Posługuj się prostym językiem, patrz na ucznia. Ujawniaj swoje odczucia – nastolatek chce usłyszeć, że jego sprawy nie są ci obojętne. Nie bój się ciszy.
- Rozmawiając z uczniem o samookaleczeniach, pytaj także o myśli i zamiary samobójcze. Analogicznie, w trakcie rozmowy o myślach samobójczych pytaj o samouszkodzenia. Skoncentruj się w rozmowie na uczuciach, problemach i sposobach ich rozwiązania, a nie na samouszkodzeniach i samobójstwie.
- Pozwól, żeby uczeń sam doprecyzował, czy rozmawiacie o samookaleczeniach, próbie samobójczej czy o myślach i zamiarach samobójczych. Spróbuj dostrzec perspektywę ucznia – jak widzi teraz swoją sytuację, co go najbardziej przeciąża. Upewnij się, że dobrze go rozumiesz.
- Nie mów niczego, co mogłoby zwiększyć poczucie wstydu lub winy u ucznia. Nie oceniaj go i nie praw morałów. Szanuj uczucia ucznia i nie neguj tego, co czuje. Nie lekceważ przyczyn jego stresu i nieradzenia sobie z trudnościami. Uznaj realność jego bólu. Nie strasz szpitalem psychiatrycznym, nie groź, nie prowokuj.
- Zadbaj, żeby uczeń poczuł się ważnym partnerem w rozmowie, który ma poczucie sprawstwa. Zapytaj, co chciałby, żeby się wydarzyło i jakiej pomocy potrzebuje. Nie rozmawiaj o samouszkodzeniach ucznia publicznie, np. na forum klasy.

- Powiedz uczniowi o następnych krokach, które zamierzasz przedsięwziąć o poinformowaniu dyrektora i rodziców. Porozmawiaj o jego obawach, jeżeli sam ich nie wyraża. Zapewnij ucznia, że zależy ci na jego dobru i bezpieczeństwie.
 - Ustal zasady kontaktu z rodzicami np. „Jestem zobowiązana, żeby informacje o twoich problemach przekazać rodzicom, abyśmy razem mogli ci jak najlepiej pomóc. Zastanówmy się razem, jak im to powiemy. Wolisz powiedzieć sam, czy chcesz, abym ja to zrobiła w twoim imieniu? Chcesz brać udział w tej rozmowie?”
 - Zachęcaj do korzystania ze wsparcia specjalistów, udzielających pomocy w przypadkach samookaleczeń i zachowań samobójczych – psychiatrów, psychologów, psychoterapeutów. Spróbuj oswoić lęk ucznia przed korzystaniem z ich pomocy.
2. Po zakończeniu rozmowy uruchom procedurę postępowania w sytuacjach kryzysowych, powiadom rodziców, psychologa i dyrektora szkoły. Jeśli martwisz się o ucznia, nie pozwól, żeby sam opuścił szkołę.
 3. Sporządź notatkę służbową.
 4. Nie pozostawiaj ucznia samego z jego problemami, odsyłając do kogoś innego. Poszerzaj system wsparcia dla ucznia w kryzysie.
 5. Interesuj się dalszymi losami ucznia i zapytaj go o wrażenia z rozmowy, o reakcje rodziców i o to, jak sobie radzi.
 6. Zastanów się wspólnie z uczniem, jak w przyszłości można zapobiegać jego samookaleczeniom – do kogo spośród personelu szkolnego mógłby zwrócić się w razie kryzysu.

Powstrzymaj się od niepożądanych działań:

- Nie składaj obietnic, których nie będziesz w stanie dotrzymać
- Nie nalegaj, żeby uczeń pokazał ci swoje samookaleczenia i żeby opisywał, w jaki sposób się ranił. Ocena tego, jak poważne są uszkodzenia na ciele ucznia, należy do lekarza, pielęgniarki lub rodziców ucznia.

2. PLAN POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAISTNIENIA SYTUACJI ZAGROŻENIA ŻYCIA UCZNIĄ W KONTEKŚCIE RYZYKA POPEŁNIENIA SAMOBÓJSTWA

1. Każdy pracownik szkoły powinien poinformować kompetentną osobę, np. psychologa lub pedagoga, jeśli zauważy następujące niepokojące zachowania:
 - wszystkie zachowania mogące świadczyć o obecności myśli samobójczych ucznia np. rozmowy, dowcipy, rysunki, wiersze o tematyce samobójczej;
 - wszystkie incydenty i zranienia ciała np. nacinanie, przypalanie, wrywanie włosów, bicie, rozdrapywanie skóry, samodzielne tatuowanie, kolczykowanie czy tendencja do ulegania wypadkom;
 - wszystkie zachowania wskazujące na zaburzenia odżywiania np. wymuszanie wymiotów, objadanie się, stosowanie środków przeczyszczających, widoczne spadki wagi;
 - wszystkie zachowania ryzykowne np. nieuważne przechodzenie przez jezdnię w szczególnie ruchliwych miejscach, siadania na parapecie okna z nogami wyciągniętymi na zewnątrz, nadużywanie alkoholu, narkotyków, przewyższające „standardowe” eksperymenty młodzieży w tej kwestii, np. przychodzenie na lekcje pod wpływem substancji psychoaktywnych;
 - odstawienie leków przepisanych przez lekarza, inne sygnały świadczące o stresie lub kryzysie emocjonalnym, np. nagłe wybuchy gniewu płaczu, reakcje emocjonalne, nieadekwatne do sytuacji bójki, całkowite wycofanie się.
2. Jeśli kompetentna osoba (np. psycholog lub pedagog) zostanie poinformowana o którymś z powyższych zachowań, jest zobowiązana do podjęcia kontaktu z danym uczniem z poszanowaniem zasady poufności. Po przeprowadzeniu interwencji powinna przekazać informację zwrotną pracownikowi, który zawiadomił ją o sytuacji, aby utwierdzić go, że uczeń został zaopiekowany. Jeśli pracownik sobie tego nie życzy, to jego dane nie zostaną nikomu ujawniane.
3. Zadaniem wyznaczonej kompetentnej osoby jest przyporządkowanie zachowania ucznia do jednej z trzech kategorii oraz podjęcia odpowiednich działań w razie potrzeby:
 - problem nieznaczący wiele bądź już rozwiązany. W takiej sytuacji nie trzeba podejmować żadnych kroków, jedynie zachęcić ucznia do kontaktu w przypadku pojawienia się jakichś trudności,
 - problem oceniony jako ważny i wymagający dalszych interwencji. Ta kategoria obejmuje zaburzenia odżywiania i samo uszkodzenia umiarkowane. W takiej sytuacji należy:

- poinformować rodzica lub opiekuna prawnego o zaobserwowanym zachowaniu
- najlepiej zrobić to w obecności ucznia,
- opiekuna, że uczeń otrzymał odpowiednią pomoc i wsparcie,
- zaznaczyć, że ta rozmowa ma charakter informacyjny, a ucznia nie spotkają żadne negatywne konsekwencje w związku z tą sytuacją,
- zasugerować rodzicom lub opiekunom prawnym potrzebę dalszej pomocy i pokazać różne możliwości, np. poradnia psychologiczno – pedagogiczna lub poradnia zdrowia psychicznego, zgoda na objęcie uczniów opieką psychologiczną w szkole, zgoda na wymianę informacji między psychologiem szkolnym a reprezentantami innych placówek na temat ucznia,
- po tygodniu sprawdzić, czy rodzic podjął któreś z zasugerowanych działań,
- jeśli rodzic lub opiekun dziecka nie wykonuje żadnych działań w tym kierunku mimo wyraźnego opisu sytuacji i możliwych skutków, należy postąpić tak jak w przypadku zaniedbania;
- problem mogący skutkować bezpośrednim zagrożeniem dla zdrowia lub życia, wymagający bezzwłocznej interwencji (np. skrupulatnie zaplanowane lub już podjęte próby samobójcze, takie jak wieszanie się, skoki z wysokości lub przedawkowanie leków). Takiej sytuacji należy:
 - bezzwłocznie zadzwonić po pogotowie ratunkowe i zawiadomić policję.
 - informować o sytuacji rodziców.

3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRÓB SAMOBÓJCZYCH LUB SAMOBÓJSTWA UCZNI

Każdy pracownik szkoły ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą, każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych

O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:

- mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei. Mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu,
- pozbywanie się osobistych i cennych dla dziecka przedmiotów, unikanie kontaktu z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie,
- zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały dziecku przyjemność, przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowania nietypowych zachowań,
- przejawianie innych zachowań ryzykownych, okaleczanie się, zażywanie narkotyków, spożywanie alkoholu,
- przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania itp.,
- podejmowanie w przeszłości prób samobójczych,
- fascynacja znanymi osobami np. gwiazdami popkultury, które popełniły samobójstwo.

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog, psycholog szkolny, pracownik socjalny pracujący dzieckiem podejmują odpowiednie działania interwencyjne:

1. Jednoznacznie ustalają, które z ww. przesłanek występują u danego dziecka;
2. Przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka w celu wstępnego ustalenia przyczyn, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu dziecka;
3. Przekazują informację o zagrożeniu rodzicom i dyrektorowi szkoły;
4. Ustalają z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, proponują pomoc psychoterapeutyczną poza nią.

Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego dziecka, kolegów, rodziny, osób postronnych):

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog szkolny oraz dyrektor szkoły podejmują następujące działania:

1. Nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne bezpieczne miejsce;
2. Informują o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców;

3. Przekazują dziecko pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) lub jeżeli przyczyną zagrożenia i sytuacja domowa dziecka – odpowiednim instytucjom na przykład (np. policji).

Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.

Po powzięciu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą, dyrektor szkoły, wychowawca, pedagog szkolnych podejmuje następujące działania:

1. Jeśli próba samobójcza ma miejsce **w szkole**:

- wychowawca, nauczyciel lub inny pracownik powiadamia o tym fakcie dyrekcję szkoły, a ta – rodzica/opiekuna prawnego;
- dyrektor szkoły, pedagog szkolny, oraz wychowawca dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z dzieckiem i rodzicami oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno – pedagogicznej;

2. Jeśli próba samobójcza ma miejsce **w domu**, a rodzic poinformował o zajściu szkołę:

- dyrektor szkoły, pedagog szkolny przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
- o próbie samobójczej dyrektor szkoły informuje radę pedagogiczną, pod rygorem tajemnicy, w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli;
- pedagog, psycholog planują dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazują rodzicom informacje o możliwościach zyskania pomocy psychologiczno – pedagogicznej poza szkołą;

3. W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa:

- dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji;
- pedagog szkolny oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły

- zapraszani są specjaliści m.in. z poradni psychologiczno – pedagogicznej w celu zapewnienia wsparcia uczniom i nauczycielom.

–

VI. SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI ZNALEZIENIA W SZKOLE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Cel

Zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów przebywających w szkole w sytuacji zagrożeń wewnętrznych związanych z rozprawdaniem niebezpiecznych środków odurzających oraz odurzeniem alkoholem, narkotykami lub dopalaczami.

Osoby odpowiedzialne za zarządzanie

Dyrektor szkoły, pedagog/ psycholog szkolny.

Podstawy uruchomienia procedury

Wystąpienie zagrożenia:

1. rozpowszechnianiem środków odurzających (narkotyków, dopalaczy) lub alkoholu,
2. zdrowia ucznia po użyciu środka odurzającego lub spożyciu alkoholu.

Procedura postępowania

1. W przypadku znalezienia podejrzanej substancji odurzającej na terenie szkoły należy:
 - zachować szczególne środki ostrożności,
 - zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ewentualnym jej zniszczeniem,
 - powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia policję,
 - ustalić, jeżeli to możliwe, do kogo znaleziona substancja należy,
 - przekazać policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji,
 - opracować i przeprowadzić pogadanki, projekty edukacyjne dotyczące ww. problematyki.
2. W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy:
 - odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie,
 - powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego,
 - powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia policję,

- zażądać od ucznia w obecności innej osoby/pedagoga, przekazania posiadanej substancji,
 - zażądać od ucznia pokazania zawartości plecaka oraz zawartości kieszeni,
 - powiadomić rodziców ucznia,
 - poinformować rodziców o obowiązujących procedurach w szkole,
 - przeprowadzić z uczniem w obecności jego rodziców rozmowy o złamaniu obowiązującego prawa szkolnego. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Ponadto wsparcia należy udzielić również rodzicom ucznia;
 - podjąć wraz z rodzicami działania profilaktyczne w zakresie posiadania i rozprowadzania środków odurzających.
3. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem należy:
- powiadomić wychowawcę klasy ucznia,
 - odizolować już nad pozostałych uczniów w klasie,
 - powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego,
 - przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga/psychologa szkolnego,
 - powiadomić dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji,
 - powiadomić rodziców ucznia z prośbą o przybycie do szkoły,
 - poinformować rodziców o obowiązujących w szkole procedurze postępowania w sytuacji znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych; W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi, ponadto wsparcia należy udzielić również w rodzicom ucznia,
 - przeprowadzić rozmowy z rodzicami, wskazując argumenty dla zagrożenia zdrowia, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji.
4. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia narkotykami należy:
- przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy,
 - poinformować pielęgniarkę/pedagoga/psychologa szkolnego,
 - w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie,
 - przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga/psychologa szkolnego,
 - poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji,
 - wezwać do szkoły rodziców ucznia,
 - przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze postępowania,
 - przeprowadzić rozmowę z rodzicami i uczniem,

- zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu odurzania się, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji,
 - opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z uczniem,
 - wdrożyć program wychowawczo - profilaktyczny, monitorować, ewaluować efekty.
5. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia dopalaczami należy:
- przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
 - w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie,
 - poinformować pielęgniarkę,
 - przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/ pedagoga/psychologa szkolnego,
 - poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji,
 - wezwać karetkę pogotowia ratunkowego,
 - wezwać do szkoły, rodziców ucznia,
 - przekazać rodzicami informację o obowiązującej procedurze postępowania,
 - przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz uczniem w ich obecności lub indywidualnie w celu wyciszenia emocji,
 - udzielić pomocy i zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu od odurzania się,
 - opracować działanie profilaktyczne lub wychowawcze pracy z uczniem,
 - wdrożyć program wychowawczo, profilaktyczny, monitorować i ewaluować efekty.
6. W przypadku odmowy współpracy przez rodziców/opiekunów prawnych:
- szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję,
 - powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury postępowania,
 - szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia,
 - szkoła udziela informacji i przekazuje dotychczasowe sposoby postępowania z uczniem,
 - szkoła współpracuje z ośrodkiem wychowawczym, w którym umieszczono ucznia.

Do obowiązków pracowników szkoły należy

- zapoznać się ze skutecznymi działaniami profilaktycznymi.
- zapoznać się z rodzajami i wyglądem środków odurzających,
- zapoznać się z symptomami wskazującymi na odurzenie narkotykiem,
- zapoznać się z symptomami wskazującymi na stan upojenia alkoholowego,
- zapoznać się z symptomami zachowania dealerów środków odurzających,

- prowadzić regularnie zajęcia z zakresu zagrożenia zdrowia środkami niebezpiecznymi,
- prowadzi systematyczne zajęcia z zakresu obowiązujących w szkole zasad i regulaminów,
- realizować projekty edukacyjne z uczniami o współczesnych zagrożeniach,
- prowadzić ciągłą obserwację uczniów w kontekście ich zdrowia i bezpieczeństwa,
- poznać nazwy instytucji pomocowych zajmujących się uzależnieniami,
- zapoznawać się na bieżąco z przepisami obowiązującego prawa w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa uczniów.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCZNIĄ ZNAJDUJĄCEGO SIĘ POD WPLYWEM ALKOHOLU LUB INNEJ SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNEJ.

1. W przypadku, gdy nauczyciel/wychowawca/pracownik szkoły, zauważy ucznia, którego zachowanie wskazuje na stan po spożyciu alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej, powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły oraz pedagoga szkolnego.
2. Uczeń powinien zostać zabrany w miejsce odosobnienia przez wskazaną przez wychowawcę/dyrektora/pedagoga osobę i pozostać pod jej nadzorem do momentu przybycia rodziców/policji.
3. Jeżeli stan ucznia wymaga interwencji medycznej, należy natychmiast wezwać służby ratownicze.
4. Jeżeli uczeń przejawia zachowania agresywne, zagrażające zdrowiu lub życiu jego bądź innych osób, należy natychmiast wezwać policję.
5. Wychowawca/dyrektor/pedagog powinien niezwłocznie wezwać do natychmiastowego stawienia się w szkole rodziców/opiekunów prawnych ucznia. Jeżeli rodzice nie stawiają się w szkole, należy wezwać służby (pogotowie ratunkowe lub policję) i wspólnie z nimi zdecydować o dalszym losie ucznia.
6. Po przybyciu rodziców wychowawca/dyrektor/pedagog szkolny powinien przeprowadzić w ich obecności rozmowę dyscyplinującą z uczniem, w której wyjaśni jasno konsekwencje jego zachowania, a także wskaże rodzicom konieczność sprawowania szczególnego nadzoru nad uczniem. Można także wskazać rodzicom/ opiekunom prawnym placówki, instytucje, gdzie mogą zwrócić się o specjalistyczną pomoc dla swojego dziecka.

7. Pedagog szkolny/psycholog szkolny są zobowiązani opracować plan działań profilaktycznych, wychowawczych i terapeutycznych pracy z dzieckiem, wdrożyć ten plan, monitorować jego realizację oraz prowadzić ewaluację.
8. W przypadku, gdy rodzice/opiekunowie prawni nie wyrażają chęci współpracy ze szkołą, nie przestrzegają ustalonych zasad lub gdy sytuacja się powtarza, szkoła ma obowiązek poinformować o sytuacji właściwe instytucje tj. sąd rodzinny lub policję.
9. Jeżeli uczeń będący pod wpływem alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej ukończył 17. rok życia, należy zawiadomić o sytuacji policję, gdyż czyn ten stanowi wykroczenie i podlega kompetencjom tych służb.

3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE UCZEŃ POSIADA NARKOTYKI/ DOPALACZE

1. W przypadku, gdy nauczyciel/wychowawca/inny pracownik szkoły, podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie narkotyki/dopalacze powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły oraz pedagoga szkolnego.
2. Nauczyciel w obecności innej osoby (świadka) może zażądać od ucznia, opróżnienie kieszeni czy plecaka w celu ujawnienia niebezpiecznej substancji.
3. Jeżeli uczeń odmawia, nauczyciel powinien wezwać policję, w której kompetencjach leży przeszukanie odzieży i plecaka ucznia oraz w przypadku ujawnienia substancji, przekazanie ich do szczegółowych analiz.
4. Jeśli uczeń dobrowolnie odda nauczycielowi posiadaną substancję, należy właściwie ją zabezpieczyć celem przekazania policji oraz sporządzić szczegółową notatkę służbową z zajścia.
5. Wychowawca/dyrektor/pedagog winien niezwłocznie wezwać do natychmiastowego stawienia się w szkole rodziców, opiekunów prawnych ucznia. Ponadto należy wezwać policję celem odebrania z terenu szkoły podejrzanej substancji i przekazania jej do analizy oraz zadecydowaniu o losie ucznia, którego podejrzewa się o czyn karalny.
6. Pedagog szkolny/psycholog szkolny winien przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców/opiekunów prawnych rozmowy o złamaniu obowiązującego prawa. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi, wychowawczymi, terapeutycznymi. Wsparcia udziela się również rodzicom ucznia.

VII. CYBERZAGROŻENIA

1. PROCEDURA REAGOWANIA W PRZYPADKU BEZPRAWNEGO UŻYCIA CUDZEGO WIZERUNKU W SIECI ORAZ ŁAMANIA PRAWA AUTORSKIEGO.

1. Przyjęcie zgłoszenia i ustalenia okoliczności zdarzenia.

Należy zebrać informacje przede wszystkim o:

- osobie dokonującej zgłoszenia - czy jest do tego uprawniona, tj. czy to jej wizerunek lub wizerunek osoby, która jest pod jej władzą rodzicielską, został naruszony bezprawnym działaniem,
- okolicznościach zdarzenia,
- możliwych dowodach, np. zrzut ekranu dokumentujący bezprawne użycie wizerunku.

2. Identyfikacja sprawcy/sprawców.

3. Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły.

- decyzja o dalszych krokach prawnych w sprawach o naruszenie dóbr osobistych, w tym wizerunku, należy do osoby, której wizerunek zostały bezprawnie użyte;
- szkoła oprócz realizacji zapisów podstawy programowej związanych z prawem autorskim, może na lekcjach wychowawczych proponować aktywności, których celem będzie wprowadzenie uczniów w tematykę związaną z bezpiecznym i przemyślanym udostępnianiem wizerunku w internecie, w tym przede wszystkim w mediach społecznościowych. Działania prewencyjne mogą zapobiec podobnym zdarzeniom w przyszłości;
- szkoła może angażować się w spór, jeśli dotyczy to sytuacji, w której bezprawnego użycia wizerunku dopuścił się uczeń wobec drugiego ucznia np. w charakterze mediatora pomiędzy stronami w celu uniknięcia procesu sądowego.

4. Działania wobec ofiar zdarzenia.

Ofiarę zdarzenia, w szczególności jeśli wizerunek został bezprawnie użyty w sposób prześmiewczy

i poniżający, należy objąć opieką psychologa lub pedagoga szkolnego.

5. Działania wobec świadków.

W przypadku, gdy więcej osób wiedziało o bezprawnym użyciu wizerunku w sposób prześmiewczy lub poniżający, należy przeprowadzić z nimi rozmowy wychowawcze mające na celu uzmysłowienie im problemu i ukształtowanie w nich postawy sprzeciwu wobec podobnych działań.

ŁAMANIE PRAWA AUTORSKIEGO

1. Przyjęcie, zgłoszenie i ustalenia okoliczności zderzenia.

Najczęstszym przypadkiem, w którym szkoła może zetknąć się z problemem naruszenia praw autorskich, jest użycie przez jej pracowników bądź uczniów, poza zakresem dozwolonego użytku, materiałów prawnie chronionych na stronach internetowych szkoły.

W przypadku naruszeń dokonanych przez uczniów szkoła nie może występować w roli sędziego - dochodzenie roszczeń należy pozostawić osobom uprawnionym. Szkoła powinna na każdym etapie skupić się na swojej roli edukacyjno-wychowawczej poprzez realizację podstawy programowej w tym zakresie oraz organizację pogadarek na temat praw autorskich, zwracając przy tym uwagę, że powinny one rzeczowo i konkretnie informować, jakie czyny są dozwolone, a jakie zabronione prawem.

Należy zabrać informacje przede wszystkim o:

- osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (np. czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu);
- wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku).

2. Identyfikacja sprawcy/sprawców.

- Dochodzenia naruszeń praw autorskich realizowane jest co do zasady z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami, a w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo dodatkowo zaangażowane mogą być policja i prokuratura.
- Szkoła nie powinna wyręczać tych organów w ich obowiązkach, ani też wkraczać w ich kompetencje. Powinna natomiast skupić się na swojej roli wychowawczej i edukacyjnej, wykorzystując okoliczność zgłoszenia rzekomego naruszenia do przekazania zaangażowanym osobom wiedzy na temat tego, jak prawo reguluje kwestie łamania prawa autorskiego.

3. Działania wobec ofiar zdarzenia.

- Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono, jest uczeń, należy rozważyć możliwość wystąpienia w roli mediatora, aby stosownie do okoliczności ułatwić stronom ugodowe lub kompromisowe zakończenie powstałego sporu.
- Z kolei w przypadku, gdy ofiarą jest osoba spoza szkoły, szkoła może pomóc sprawcy w doprowadzeniu do zaniechania naruszeń i naprawienia ich skutków bez niepotrzebnej eskalacji sporu.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UJAWNIENIA ZDARZEŃ O CHARAKTERZE CYBERPRZEMOCY.

Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice lub inni uczniowie - świadkowie zdarzenia, nauczyciele. Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek cyberprzemocy, procedura interwencyjna powinna obejmować:

- udzielenie wsparcia ofierze przemocy,
- zabezpieczenia dowodów i ustalenia okoliczności zdarzenia,
- wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz pracę nad zmianą postawy ucznia.

2.1. Działania wobec zdarzenia.

1. Pozyskanie informacji i przyjęcia zgłoszenia.

a. Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel niebędący wychowawcą powinien przekazać informację wychowawcy klasy, psychologowi oraz dyrektorowi szkoły.

b. Pedagog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.

c. Do zadań szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.

d. Ze względu na potencjalne bardzo negatywne skutki cyberprzemocy dla ofiary należy dążyć do jak najszybszego przerwania aktu.

2. Zebranie i zabezpieczenie dowodów.

a. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz jeśli to możliwe dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony, na której pojawiły się szkodliwe treści lub profil.

b. Zabezpieczenie dowodów stanowi materiał, z którym powinny zapoznać się wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor i pedagog szkolny, rodzice oraz policja, jeśli doszło do złamania prawa.

3. Identyfikacja sprawcy/sprawców.

- Wielu sprawców cyberprzemocy posługuje się „skradzioną tożsamością”, wykorzystując telefony innych uczniów, profile w serwisach społecznościowych, ich konta pocztowe itp. do wysyłania wiadomości, bądź zamieszczania krzywdzących materiałów.

- Jak pokazuje praktyka w większości przypadków, identyfikacja agresora nie jest zbyt trudna. Ofiary cyberprzemocy często potrafią wskazać sprawcę, którym najczęściej okazuje się kolega ze szkoły bądź przynajmniej mają przypuszczenie, kto może nim być.
- Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.
- W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić, należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

2.2. Działania wobec uczestników zdarzenia.

1. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

a. **Wsparcie psychiczne.** Podobnie jak w przypadku innych form przemocy, ofiara cyberprzemocy potrzebuje pomocy i emocjonalnego wsparcia ze strony dorosłych. Musi także wiedzieć, że szkoła podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu.

Podczas rozmowy z uczniem - ofiarą cyberprzemocy:

- zapewnij go, że dobrze zrobił, mówiąc się o tym, co się stało;
- powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to co go spotkało;
- powiedz mu, że nikt nie ma prawo tak się zachowywać wobec niego;
- zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne;
- bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka - zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.

b. **Porada.** Uczeń będący ofiarą cyberprzemocy powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.

Poradź uczniowi, aby:

- nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony;
- nie kasował dowodów: e-maili SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je tobie lub innej osoby dorosłej;
- zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego itp.;

c. **Monitoring.** Po zakończeniu interwencji warto monitorować sytuację ucznia, sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe, bądź odwetowe ze strony sprawcy. Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy powinni być

poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie i pomoc ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, proponują rodzicom i dziecku pomoc specjalisty oraz informują o możliwości podjęcia kroków prawnych.

2. Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie.

Osoby podejmujące działania interwencyjne muszą mieć świadomość skutków, jakie działania te niosą nie tylko dla ofiar, ale i świadków zdarzeń.

- Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narazić ich na zemstę i groźby ze strony sprawcy.
- Postępowanie interwencyjne wymaga od wyjaśniającego sprawę dyskrecji i poufnego postępowania. Występowaniu w roli świadka często towarzyszą dramatyczne przeżycia - uczniowie boją się, że sami również mogą stać się obiektem prześladowań, obawiają się etykiety „donosiciela”. Wyjaśniający sprawę powinien wzbudzić swoim zachowaniem zaufanie i poczucie bezpieczeństwa u takiego ucznia oraz wykazać dla niego zrozumienie i empatię.
- Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą, jako metody wyjaśnienia sprawy, czy ostentacyjne wywoływanie go z lekcji celem złożenia zeznań, ze względu na bezpieczeństwo i nienarażanie go na odwet ze strony agresora.

3. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy.

Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły pedagog/psycholog szkolny powinien podjąć dalsze działania.

1. Rozmowa z uczniem sprawcą przemocy o jego zachowaniu
 - celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukania rozwiązania sytuacji konfliktowej;
 - sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy.
 - Należy omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach, które zostaną wobec niego zastosowane.
 - Sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów.
 - Ważnym elementem rozmowy jest też określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiar cyberprzemocy;
 - Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

2. Powiadomienie rodziców, sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

Rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków wychowawczych wobec ich dziecka.

3. Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:

- Praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, zmiany postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii;
- W uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi za zgodą rodziców, skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

2.3. Sporządzenie dokumentacji z zajścia.

1. Pedagog szkolny (lub inna osoba podejmująca interwencję np. psycholog, wychowawca, dyrektor szkoły) jest zobowiązany do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
2. Jeśli rozmowa przebiegła w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
3. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej.

2.4. Obowiązki szkoły w zakresie współpracy z policją i sądem rodzinnym.

Cyberprzemoc może wypełniać znamiona różnych przestępstw, ale są one ścigane na wniosek pokrzywdzonego. W przypadku, gdy rodzice/opiekunowie prawni zdecydują się na zgłoszenie sprawy do policji, szkoła może służyć wsparciem, np. kontaktując rodziców z odpowiednią jednostką.

Szkoła powinna powiadomić sąd rodzinny w sytuacjach, gdy pomimo zastosowanej procedury i dostępnych środków wychowawczych sprawca - uczeń szkoły kontynuuje działania naruszające bezpieczeństwo. Dodatkowo, gdy rodzice/opiekunowie prawni odmawiają współpracy ze szkołą oraz szczególnie w sytuacji, gdy szkole znane są inne przejawy demoralizacji.

3. PROCEDURA REAGOWANIA W PRZYPADKU NARUSZENIA PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCEJ NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA.

Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka. Należy zwrócić uwagę na to, że podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź fotomontażu), szantażowania (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających reputacji ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszty ofiary). Często naruszenia prywatności łączą się z cyberprzemocą.

1. Przyjęcie zgłoszenie ustalenia okoliczności zdarzenia.

a. Gdy sprawcą jest uczeń - kolega ofiary ze szkoły czy klasy - uczniowie lub rodzice powinni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą lub osobą odpowiedzialną za koordynację działań związanych z bezpieczeństwem na terenie szkoły. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych, wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice powinni skontaktować się bezpośrednio z policją i powiadomić o tym szkołę. Zgodnie z Kodeksem karnym ściganie następuje wówczas na wniosek pokrzywdzonego.

b. Istotne dla ścigania sprawcy jest uzyskanie dowodów potwierdzających, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej,

c. W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania w formie elektronicznej.

d. Równoległe należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak aby uniemożliwić kontynuację procederu naruszania prywatności. W działaniu tym powinna wspierać ucznia osoba dorosła.

e. Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary bądź w innych celach niezgodnych z prawem, należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w Internecie.

f. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody, musi odbywać się za zgodą policji (o ile została powiadomiona).

2. Identyfikacja sprawcy/sprawców.

a. W przypadku, gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz potwierdzają, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej, należy je zabezpieczyć i przekazać policji;

b. W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikację powinna wykonać policja;

c. W przypadku znanego sprawcy, który jednak nie działał z powyższych pobudek, szkoła powinna dążyć do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo - profilaktycznych, uzgodnionych z rodzicami.

3. Działania wobec ofiar zdarzenia.

a. Nietletnią ofiarę incydentu należą otoczyć - w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi - opieką psychologiczno-pedagogiczną i powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy (np. usunięcia z Internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta w portalu społecznościowym).

b. Jeśli kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła powinna zapewnić poufność działań tak, aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.

c. W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych wobec ofiary można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi do placówki specjalistycznej.

4. Działania wobec świadków.

Gdy kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę narażania na uszczerbek wizerunku ucznia - koleżanki lub kolegi – oraz odpowiedzialność prawną.

5. Działanie wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły.

a. Gdy sprawcą incydentu jest uczeń szkoły, należy wobec niego w porozumieniu z rodzicami podjąć działania wychowawcze zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał.

b. Celem tych działań powinno być nie tylko nabycie przez ucznia odpowiedniej wiedzy na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego

postawy na prezentującą szacunek wobec cudzego wizerunku i prywatności. Działania takie szkoła powinna podjąć niezależnie od powiadomienia policji/sądu rodzinnego.

d. Dyrekcja szkoły powinna podjąć decyzję w sprawie powiadomienia o incydencie policji, biorąc pod uwagę rodzaj czynu oraz wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu, opinie wychowawcy i pedagoga.

e. Gdy naruszenie prywatności czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice ucznia powinni o tym powiadomić policję.

4. PROCEDURA ZAPOBIEGANIA I PRZECIWDZIAŁANIA CYBERPRZEMOCY WSRÓD UCZNIÓW W PRZYPADKU DOSTĘPU DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH, NIELEGALNYCH.

1. Ujawnienie przypadku pojawienia się szkodliwych treści w szkole. Informacja o kontakcie uczniów ze szkodliwymi treściami może dotrzeć do nauczyciela/pedagoga z różnych źródeł: od samych uczniów, ich rodziców lub innych nauczycieli.
2. Ustalenie okoliczności zdarzenia.
3. Poinformowanie o fakcie rozpowszechniania szkodliwych treści wychowawcy klasy pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora.
4. Zabezpieczenie dowodów. Zebranie informacji na temat szkodliwych treści, miejsca ich wystąpienia oraz ewentualnych sprawców. Wydrukowanie, zapisanie w formie zrzutów ekranu wszystkich dowodów rozpowszechniania niewskazanych obrazów w sieci, zachowanie smsów. Jeśli treści są nielegalne, nieodpowiednio zabezpieczone lub niezgodne z regulaminem danej strony - kontakt z administratorem strony.
5. Ustalenie okoliczności zdarzenia: identyfikacja sprawcy zdarzenia (osoby, która rozpowszechniała szkodliwe treści), ustalenie, kim są świadkowie zdarzenia.
6. Klasyfikacja szkodliwych treści: pornograficzne, promujące nienawiść, rasizm, ksenofobię, przemoc, promujące zachowania antyspołeczne lub autodestrukcyjne, psychomanipulacja.
7. Współpraca z pracownikiem/nauczycielem zarządzającym dostępem do sieci w szkole. Pomoc w zabezpieczeniu dowodów, konfiguracji zabezpieczeń sieci szkolnej blokujących dostęp do szkodliwych materiałów.
8. Diagnoza potrzeb i działania wobec uczniów zaangażowanych w rozpowszechnianie szkodliwych treści (edukacja, warsztaty z grupą/klasą lub rozmowa na temat treści, jeżeli

- np. mają negatywny wpływ na rozwój poznawczy, emocjonalny i są np. psychomanipulacją).
9. Zdecydowany komunikat ze strony szkoły, że takie materiały nie są w szkole akceptowane.
 10. Działania wobec sprawcy i osób uczestniczących.
 11. Ustalenia okoliczności zdarzenia, rozmowa/ spotkanie uczniów z nauczycielem/pedagogiem na temat przesyłanych treści (jakie emocje budzi prezentowany materiał, do jakich działań ich zachęca i jak wpływa na wyobrażenia na temat otaczającego świata). Omówienie konsekwencji zdarzenia dla osób mających kontakt ze szkodliwymi treściami, w tym też konsekwencji wynikających ze złamania regulaminu szkoły.
 12. Rozmowa z uczestnikami zdarzenia. Jeżeli szkodliwe treści rozpowszechnia grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym osobno.
 13. Powiadomienie rodziców uczniów o zdarzeniu i zapoznanie, w miarę możliwości, z materiałem dowodowym. Poinformowanie rodziców o działaniach podjętych przez szkołę wobec ucznia i podjęcie współpracy z rodzicami w celu rozwiązania problemu.
 14. Zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczestnikom zdarzenia.
 15. Podjęcie interwencji prawnej. Interwencja prawna przeprowadzana przez szkołę jest możliwa w przypadku naruszenia zakazu rozpowszechniania:
 - pornografii z udziałem małoletniego - art. 202 § 3 k.k.,
 - treści propagujących publicznie faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołujących do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych – art. 256 i art. 257 k.k.
 16. Dokumentacja zgłoszenia.

VIII PRZEMOC SEKSUALNA, RYZYKOWNE ZACHOWANIA SEKSUALNE

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ROZPOWSZECHNIANIA PRZEZ UCZNIĄ PORNOGRAFII W SZKOLE.

1. W przypadku podjęcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły.

2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie mu anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.
3. Dyrektor szkoły powinien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły.
4. Wychowawca klasy i pedagog szkolny powinien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie ze sobą upublicznianie materiałów charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań.
5. Dyrektor wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne.
6. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia na temat zdarzenia.
7. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UJAWNIENIA PROBLEMU SEKSTINGU W SZKOLE.

Seksting - to przesyłanie wiadomości drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub z wykorzystaniem różnych aplikacji i komunikatorów albo publikowania np. na portalach społecznościowych prywatnych treści, głównie zdjęć lub filmów o kontekście seksualnym, erotycznym.

1. Pozyskanie informacji i przyjęcie zgłoszenia.

W przypadku sekstingu osobą zgłaszającą problem może być rodzic/opiekun prawny lub zaniepokojony rówieśnik ofiary. Informacja dociera do szkoły bezpośrednio od ucznia lub z grona bliskich znajomych dziecka. W rzadkich wypadkach nauczyciele i inni pracownicy szkoły sami identyfikują takie zdarzenia w sieci. Ze względu na możliwe konsekwencje incydentu (rozpowszechnianie w Internecie materiałów erotycznych prezentujących dziecko), ale biorąc pod uwagę delikatny charakter sprawy, należy działać sprawnie i z zachowaniem dyskrecji.

Zjawisko sekstingu może przyjmować różne formy i w zależności od tego - różny zasięg i następstwa. Procedura interwencyjna będzie wyglądała nieco inaczej w każdym przypadku.

Przypadek 1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.

Przypadek 2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.

Przypadek 3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób, bez względu na intencje i na tym tle dochodzi do cyberprzemocy.

2. Identyfikacja sprawcy/sprawców.

– Identyfikacja sprawcy będzie możliwa przede wszystkim dzięki zabezpieczeniu dowodów: przesyłanych zdjęć czy zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a).

– W niektórych przypadkach seksting może nosić znamiona przestępstwa związanego z produkcją oraz rozpowszechnianiem materiałów pornograficznych z udziałem osoby małoletniej (poniżej 18. roku życia) - art. 202 §§ 3 i 4 k.k., dlatego skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie. Należy przy tym przestrzegać zasad dyskrecji, szczególnie w środowisku rówieśniczym ofiary.

– w zależności od formy incydentu, sekstingu, jego zasięgu i następstw, identyfikacja sprawcy będzie miała charakter indywidualny. Identyfikacja sprawcy będzie miała większe znaczenie w przypadku sytuacji naruszenia prawa.

3. Działania wobec ofiar zdarzenia.

- W razie upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym pierwszą reakcją szkoły i rodziców, oprócz dokumentacji dowodów, winno być otoczenie opieką psychologiczno-pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie odpowiednich działań wychowawczych;

- Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana z uwzględnieniem komfortu psychicznego dziecka - ofiary sekstingu, z jego poszanowaniem.

4. Działania wobec świadków.

Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym, np. poprzez media społecznościowe czy MMS, wśród uczniów tej samej szkoły klasy lub publikacja na portalu społecznościowym, należy podjąć działania wychowawcze, uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się osób, które go stosują.

5. Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły.

Małoletni sprawcy sekstingu winni zostać wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności. Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań, wszyscy sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne. Konieczne są także rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców zaproszonych do szkoły.

Przypadek 1. Dalsze działania poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno-pedagogicznej nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie uczestników zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało inne konsekwencje.

Przypadek 2. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne. W takim wypadku na dyrektorze szkoły ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu na policję. (rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem). Wszelkie działania wobec osób uczestniczących w incydencie powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami/opiekunami prawnymi.

Przypadek 3. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne (patrz: przypadek 2). W sytuacji zaistnienia cyberprzemocy należy dodatkowo zastosować procedurę dotyczącą cyberprzemocy.

6. Dokumentacja i monitoring pointerwencyjny.

- Dokumentacja dotycząca sekstingu powinna zawierać takie elementy jak: opis przebiegu zdarzenia, osoby uczestniczące w zdarzeniu, zabezpieczone dowody, zastosowane środki wychowawcze i dyscyplinarne, plan monitoringu zdarzenia oraz notatki służbowe członków zespołu.
- Dokumentacja prowadzona jest z poszanowaniem prywatności uczestników oraz zapewnieniem poufności przechowywanych i przetwarzanych danych.
- Monitoring powinien być prowadzony systematycznie po przerwaniu aktu i zastosowaniu środków naprawczych.

3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PROSTYTUCJI.

1. W przypadku otrzymania informacji o sytuacji, w której uczeń był świadkiem czynności mogących mieć znamiona prostytucji, nauczyciel/pracownik, przyjmujący zawiadomienie powinien powiadomić o zaistniałym wydarzeniu dyrektora szkoły.
2. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powiadamia

wychowawcę klasy, który powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

3. W przypadku stwierdzenia przez pracownika/nauczyciela, że uczeń/uczennica świadomie lub nie, dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się, powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

4. Wychowawca powinien przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.

5. Jeżeli rodzice, opiekunowie prawni ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji dziecka, dyrektor szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).

6. W sytuacji, gdy szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki, oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powinien powiadomić sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

7. Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, działania podejmowane wobec ucznia określa statut. Jeśli jest - dyrektor szkoły powinien powiadomić policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

8. Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustala konieczność podjęcia działań z udziałem psychologa dziecięcego w celu zapewnienia opieki nad uczniem/uczennicą, którzy świadomie lub nie dopuszczali się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się.

4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM MOLESTOWANYM SEKSUALNIE

Zgodnie z przepisami obowiązującego w Polsce prawa, każda forma wykorzystania seksualnego dziecka jest przestępstwem zagrożonym karą pozbawienia wolności. Wykorzystywanie seksualne dzieci to różne czyny zabronione wskazane w kodeksie karnym.

Do ukończenia 15. roku życia dziecko jest objęte bezwarunkową ochroną prawną przed wykorzystaniem seksualnym. Oznacza to, że nawet wyrażona przez nie zgoda na kontakt seksualny nie wyłącza zaistnienia przestępstwa. Czynny zabronione wskazane w kodeksie karnym i przepisy chroniące dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym to między innymi:

- art. 197 k.k. - zgwałcenie
- art. 198 k.k. - wykorzystanie seksualne dziecka na skutek jego bezradności i/lub niepoczytalności;
- art. 199 k.k. - nadużycie stosunku zależności dziecka od innej osoby lub wykorzystanie krytycznego położenia dziecka w celach seksualnych,
- art. 200 k.k. - kontakt seksualny z dzieckiem poniżej 15. roku życia,
- art. 200a k.k. - grooming - nawiązywanie z dzieckiem do 15. roku życia kontaktu przy użyciu nowych technologii w celu spotkania i nakłonienia dziecka do obcowania płciowego lub w celu produkowania, bądź utrwalania treści o charakterze pornograficznym za pomocą groźby, wprowadzenia dziecka w błąd, wyzyskania błędu albo wykorzystania jego niezdolności do należytego pojmowania sytuacji,
- art. 202 §§ 3-5 k.k. - pornografia z udziałem dzieci.

W sytuacji podejrzenia, że dziecko zostało pokrzywdzone którymś z wymienionych wyżej przestępstw należy podjąć interwencję, tzn. m.in. zawiadomić organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka.

1. W przypadku podejrzenia, że dziecko stało się ofiarą przemocy seksualnej, należy ten fakt zgłosić pedagogowi/psychologowi szkolnemu lub dyrektorowi szkoły.
2. Pedagog/psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły rozmawia z dzieckiem.
3. W miarę możliwości zorganizuj spotkania z rodzicami, którego celem będzie:
 - przedstawienie rodzicom form okoliczności krzywdzenia dziecka,
 - poinformowanie o zaobserwowanych zachowaniach lub wypowiedziach dziecka wskazujących na doświadczenie wykorzystywania seksualnego,
 - omówienie roli rodzica bądź opiekuna w podjęciu interwencji, w tym także wskazania rodzicowi albo opiekunowi instytucji świadczących pomoc i wsparcie rodzinom dzieci pokrzywdzonych przestępstwem,
 - poinformowanie o obowiązku podjęcia interwencji prawnej,

- ustalenia wspólnego planu pomocy dziecku (zapewnienie mu bezpieczeństwa, wsparcie przez szkołę, ewentualne skierowanie do specjalistycznej placówki wsparcia).
4. W sytuacji podejrzenia, że sprawcą wykorzystania seksualnego dziecka jest rodzic lub opiekun, postaraj się spotkać z rodzicem niekrzywdzącym. Bądź przygotowany(-a) na możliwe negocjowanie przez drugiego rodzica wersji zdarzeń przedstawionej przez dziecko. Pamiętaj jednak, że podjęcie interwencji w celu ochrony dziecka i zabezpieczenia jego dobra **nie jest** uwarunkowane zgodą jego rodziców czy opiekunów prawnych. Poinformowanie ich o takich działaniach zależy od sytuacji, a także woli profesjonalisty uczestniczącego w interwencji.
 5. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka należy złożyć zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do policji lub prokuratury.
 6. Należy podkreślić, że podstawą złożenia zawiadomienia jest podejrzenie (a nie pewność), że doszło do popełnienia przestępstwa.
 7. W przypadku popełnienia przestępstwa seksualnego na szkodę dziecka przez członka rodziny należy zawiadomić także sąd rodzinny.

5. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA EKSHIBICJONIZMU.

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły powinien powiadomić wychowawcę klasy oraz pedagoga/psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie mu anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez tych, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach.
3. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny wzywa rodziców/opiekunów prawnych do szkoły i przekazuje im informację o zachowaniu dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim oraz ustala dalsze wspólne postępowanie.

5. W sytuacji, kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wyzwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rejonowy wydział rodzinny i nieletnich lub policję - wydział ds. nieletnich.

6. Pedagog dokumentuje całe zdarzenie, sporządzając możliwie dokładną notatkę.

6. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJI, GDY UCZENNICA ZAJDZIE W CIĄŻĘ

1. Nauczyciel, który dowiedział się, że uczennica jest w ciąży, niezwłocznie informuje o tym wychowawcę klasy i dyrektora szkoły.

3. Wychowawca klasy, pedagog i dyrektor szkoły spotykają się, aby zebrać więcej informacji o uczennicy oraz o jej sytuacji rodzinnej.

4. Wychowawca i pedagog/psycholog szkolny przeprowadzają rozmowę z uczennicą, starając się ustalić, czy jej rodzice/opiekunowie prawni już wiedzą o ciąży oraz czy ciąża nie jest wynikiem przestępstwa (gwałtu). W takiej sytuacji oraz w przypadku, gdy uczennica nie ukończyła 15. roku życia, dyrektor szkoły powiadamia prokuraturę o zaistniałym przestępstwie (art. 200 § 1 kodeksu karnego).

4. Wychowawca klasy, pedagog/psycholog szkolny i dyrektor szkoły ustalają formy pomocy, jakie zaproponują uczennicy oraz szczegóły dotyczące sposobu przeprowadzenia rozmowy z uczennicą i jej rodzicami/opiekunami prawnymi. W sytuacji, gdy rodzice/opiekunowie prawni nie wiedzą jeszcze o ciąży i uczennica, boi się im o tym powiedzieć, może prosić o pośredniczenie w poinformowaniu ich o swojej sytuacji. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem/psychologiem szkolnym podejmuje stosowne działania, z zachowaniem szczególnej ostrożności i dyskrecji.

5. Wychowawca w obecności pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły informuje uczennicę i jej rodziców/opiekunów prawnych o możliwych formach pomocy ze strony szkoły.

6. Uczennica z rodzicami/opiekunami prawnymi podejmuje w ustalonym terminie decyzję w sprawie form pomocy, z których chcieliby skorzystać, o podjętej decyzji informując wychowawcę klasy i dyrektora.

7. Wychowawca klasy, dyrektor i rodzice/opiekunowie prawni uczennicy podejmują działania niezbędne do przyznania uczennicy, zależnie od dokonanego wyboru,

zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, nauczania indywidualnego lub indywidualnego toku nauki.

8. Wychowawca klasy i pedagog szkolny uzgadniają rodzaj i sposób świadczenia uczennicy i jej rodzinie pomocy i wsparcia (materialnego, psychologicznego, organizacyjnego). Podejmują działania, w tym kształtujące pozytywne postawy rówieśników.

9. Dyrektor informuje radę pedagogiczną o ciąży uczennicy oraz o uzgodnionym sposobie postępowania. Przypomina o potrzebie zachowania dyskrecji oraz o tym, że nauczyciele są zobowiązani do nieujawniania spraw związanych ze stanem zdrowia uczennicy oraz poruszanych na zebraniu rady pedagogicznej, które mogą naruszać dobra osobiste uczniów lub ich rodziców.

10. Wychowawcy klas w porozumieniu z pedagogiem szkolnym przeprowadzają zajęcia/warsztaty kształtujące u uczniów postawy akceptacji i empatii, w związku z zaistniałą sytuacją.

11. Wychowawca i wyznaczeni nauczyciele wdrażają uzgodniony sposób realizacji przez uczennicę obowiązku nauki.

IX ZABURZENIA LĘKOWE I ODŻYWIANIA

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYSTĄPIENIA ATAKU PANIKI U DZIECKA Z FOBIA SZKOLNĄ.

1. W przypadku, gdy nauczyciel, wychowawca, pracownik szkoły zauważył ucznia, którego zachowanie wskazuje na atak paniki, powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły oraz pedagoga szkolnego/psychologa.

2. Fobia może ujawnić się w postaci nagłych i trudnych do przewidzenia ataków paniki. W tym stanie obserwuje się lęk o wysokim natężeniu połączony z objawami somatycznymi: przyspieszenie oddechu, uczucie duszności, dławienia, ucisk lub ból w klatce piersiowej, przyspieszenie akcji serca, zawroty głowy.

3. Uczeń powinien zostać zabrany w miejsce odosobnienia przez wskazaną przez wychowawcę/dyrektora/pedagoga/psychologa osobę i pozostać pod jej lub pielęgniarki nadzorem do momentu przybycia rodziców, służb ratunkowych. Towarzystwo osobie, która doznaje tak silnego stanu, daje pozytywne efekty.

4. Nie zaleca się, by osoba towarzysząca przekonywała ucznia, że nic groźnego się nie dzieje - to nie umniejsza emocji, jakie przeżywa uczeń.
5. Osoba towarzysząca zachowuje spokój, opanowanie, cierpliwość, mówi spokojnie, jest empatyczna, nie daje się ponieść emocjom, utrzymuje kontakt wzrokowy, słucha, okazuje zrozumienie, proponuje techniki relaksacyjne, podejmuje rozmowę na temat emocji. Stara się ustalić, czy wcześniej takie sytuacje miały miejsce.
6. Jeżeli stan ucznia wymaga interwencji medycznej, należy natychmiast wezwać pogotowie ratunkowe.
7. Jeżeli uczeń jest w dobrym stanie i sytuacja jest stabilna, pedagog szkolny lub psycholog może przeprowadzić z uczniem rozmowę z zastosowaniem technik relaksacyjnych.
8. Wychowawca/dyrektor/pedagog winien niezwłocznie wezwać do natychmiastowego stawienia się w szkole rodziców/opiekunów prawnych ucznia.
9. Wychowawca, dyrektor, pedagog winni ustalić wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ścieżkę dalszego postępowania, w celu udzielenia pomocy uczniowi w wyjściu z trudnej sytuacji. Warto wskazać instytucje i organizacje, które specjalizują się w tego typu problemach.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM Z ZABURZENIAMI ODŻYWIANIA - W TYM ANOREKSJĄ, BULIMIĄ.

Uczeń przejawia objawy jadłowstrętu psychicznego, brak diagnozy.

1. Jeżeli pracownik szkoły zauważa niepokojące objawy, mogące wskazywać na występowanie u ucznia zaburzeń odżywiania, powinien o nich niezwłocznie powiadomić pedagoga, psychologa szkolnego.
2. Pedagog/psycholog szkolny informuje o sytuacji rodziców, przekazując szczegółowy opis tego, co zaobserwował lub co zaobserwowali inni.
3. Osoba przekazująca informacje stara się ustalić, czy rodzice również zauważają problem.
4. Rodzice opiekunowie wspólnie z pedagogiem/psychologiem szkolnym ustalają strategię działań mających na celu wsparcie dla dziecka.

Uczeń ma rozpoznany jadłowstręt psychiczny i objęty jest opieką lekarską i terapią.

1. Pracownik szkoły otrzymuje informację, że u ucznia rozpoznane zostały zaburzenia w postaci jadłowstrętu psychicznego.
2. Nauczyciele uwzględniają stan zdrowia dziecka podczas formułowania wymagań edukacyjnych, które dostosowują do możliwości i potrzeb ucznia.

3. Pedagog/psycholog szkolny realizuje działania wspierające ustalone wspólnie z rodzicami lub z terapeutą.
4. Pedagog/psycholog/wychowawca przekazują rodzicom informacje na temat aktywności dziecka na terenie szkoły, zachowaniach w czasie spożywania posiłków i bezpośrednio po nich (wymioty), zmianach nastroju, problemach w relacjach.
5. W przypadku wskazań medycznych uczeń decyzją dyrektora zostaje zwolniony z aktywności fizycznej.
6. W przypadku nagłych stanów zagrażających zdrowiu lub życiu pracownik szkoły wzywa pogotowia ratunkowe.
7. Gdy uczeń jest w trakcie hospitalizacji, wychowawca angażuje rówieśników do podtrzymywania kontaktu z uczniami.
8. Po powrocie ucznia do szkoły wychowawca zapewnia mu warunki do ponownej adaptacji oraz do nadrobienia materiału (pomoc koleżeńska, konsultacje, zajęcia dodatkowe kserokopie notatek).
9. Pedagog/psycholog szkolny udziela bieżącej pomocy rodzicom i uczniowi, wspiera jego udział w różnych formach terapii.

Uczeń z żarłocznością psychiczną (bulimią) w szkole:

1. Pracownik szkoły otrzymuje informację, że u ucznia rozpoznane zostały zaburzenia w postaci bulimii.
2. Pracownik rodzic uczeń przekazuje informacje pedagogowi/psychologowi szkolnemu.
3. W sytuacji, kiedy rodzice nie wiedzą o problemach ucznia, pedagog/psycholog podejmują z nimi rozmowę.
4. Pedagog, wychowawca i rodzice wspólnie ustalają plan wsparcia ucznia.
5. Wyznaczeni pracownicy szkoły zapewniają dziecku warunki do spożywania regularnych posiłków w szkole.
6. Pedagog, psycholog rozwija świadomość ucznia w zakresie rozpoznawania napadów bulimicznych i sposobów rozładowania napięcia w takich sytuacjach.
7. Gdy u dziecka wystąpią niepokojące dolegliwości należy natychmiast zawiadomić rodziców, w sytuacji stanów nagłych zagrażających zdrowiu lub życiu informuje się rodziców i wzywa się pogotowia ratunkowe.
8. Gdy uczeń jest w trakcie hospitalizacji, wychowawca angażuje rówieśników do podtrzymywania kontaktu z uczniami.

9. Po powrocie ucznia do szkoły wychowawca zapewnia mu warunki do ponownej adaptacji oraz do nadrobienia materiału (pomoc koleżeńska, konsultacje, zajęcia dodatkowe, kserokopie notatek).

10. Pedagog/psycholog szkolny udziela bieżącej pomocy rodzicom i uczniowi, wspiera jego udział w różnych formach terapii.

X PRZEMOC FIZYCZNA I PSYCHICZNA

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ JEST OFIARĄ PRZEMOCY LUB PRZESTĘPSTWA.

Szkoła powinna podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel sporządza notatkę służbową i przekazuje informację wychowawcy klasy/pedagogowi szkolnemu/dyrektorowi.
2. Pedagog szkolny wzywa do szkoły rodziców/opiekunów prawnych, przekazuje uzyskaną informację, przeprowadza rozmowy z rodzicami.
3. Pedagog szkolny sporządza opis sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z uczniem nauczycielami, wychowawcą i rodzicami oraz plan pomocy dziecku, który uwzględnia sposoby zapewnienia dziecku bezpieczeństwa oraz opis wsparcia, jakie szkoła może zaoferować dziecku.
4. Przygotowuje informacje o placówkach pomocy dziecku. Jeżeli jest taka potrzeba, oferty placówek przekazuje rodzicowi/opiekunowi.
5. Ustala z rodzicami/opiekunami prawnymi plan pomocy dziecku poprzez określenie sposobu zapewniania bezpieczeństwa dziecku i zobowiązania do skonsultowania dziecka i rodziny przez psychologa.
6. Opracowuje i ustala harmonogram kontaktów z osobami, instytucjami wspierającymi rodzinę w sytuacji przemocy wobec dziecka.
7. Informuje rodziców/opiekunów prawnych o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy wobec dziecka i obowiązkach szkoły zgłaszania do prokuratury i sądu rodzinnego i nieletnich przypadków przemocy wobec małoletniego.
8. Pedagog szkolny informuje o swoich działaniach dyrektora szkoły.
9. Dyrektor szkoły składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury i/lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rodzinnego i nieletnich. W każdej sytuacji, kiedy dziecko jest ofiarą przestępstwa.

10. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub odmawiają podjęcia działań proponowanych przez szkołę, dyrektor szkoły niezwłocznie składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rodzinnego i nieletnich.

11. Dyrektor powiadamia Samorząd Gminny, w tym MOPS, Zespół Interdyscyplinarny działający na terenie gminy zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy, w razie konieczności właściwych pracowników socjalnych.

12. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

Pozostałe zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia ucznia została opisana w *Standardach Ochrony Małoletnich*.

11 maja 2026

DYREKTOR SZKOŁY
Paula Bogusiewicz-Wołosz